

Radikal högerpopulism i Finland?

En kvalitativ analys av Sannfinländarnas politiska
ideologi i förhållande till den europeiska radikala
högerpopulistiska partifamiljen

Kristoffer Carpelan

Helsingfors universitet
Statsvetenskapliga fakulteten
Allmän statslära
Pro gradu
November 2020

 <div> HELSINGIN YLIOPISTO HELSINGFORS UNIVERSITET UNIVERSITY OF HELSINKI </div>		
Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Statsvetenskapliga fakulteten		Laitos – Institution – Department Institutionen för politik och ekonomi
Tekijä □ – Författare – Author Axel <u>Kristoffer</u> Carpelan		
Työn nimi – Arbetets titel – Title Radikal högerpopulism i Finland? En kvalitativ analys av Sannfinländarnas politiska ideologi i förhållande till den europeiska radikala högerpopulistiska partifamiljen		
Oppiaine – Läroämne – Subject Allmän statslära		
Työn laji – Arbetets art – Level Pro Gradu -avhandling	Aika – Datum – Month and year November 2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 92
Tiivistelmä – Referat – Abstract		
<p>Radikal högerpopulism har uppnått märkbara framgångar i politiken i många europeiska länder under 2000-talet. I Finland har denna trend följts i och med Sannfinländarnas valframgångar under 2010-talet.</p> <p>Den allmänna forskningen om radikala högerpopulistiska partifamiljen i Europa har fått väldigt mycket uppmärksamhet men Sannfinländarna har relativt sällan inkluderats i sådan forskning, dels på grund av att partiet åtminstone inte hittills varit särskilt radikalt, dels för att partiets valframgångar är så nya. Således är Sannfinländarnas plats i denna partifamilj oklar. Den här avhandlingen granskar den europeiska radikala högerpopulismens värderingar och jämför Sannfinländarnas ideologi med dem. Avhandlingen söker svar på ifall Sannfinländarna hör till den europeiska radikala högerpopulistiska partifamiljen och därmed kan klassas som ett sådant parti.</p> <p>Avhandlingen ställer upp en allmän definition av radikal högerpopulism utgående Reidar Larssons sju dimensioner (grundvärderingar, människosyn, metod för samhällsförändring, viktigaste enheten i samhället, politisk styrelseform, samhällets ekonomiska organisation och det goda samhället) för jämförelse av politiska ideologier. Den granskar i detalj vad som definierar radikal högerpopulism utgående från litteratur om ämnet och ställer sedan upp en egen definition av begreppet. Utgående från definitionen skapas en analysram som används för den kvalitativa analysen av sannfinländarnas ideologi. Metoden som tillämpas är riktad innehållsanalys. Enligt avhandlingens definition av radikal högerpopulistisk ideologi präglas den av invandringskritik, kulturalism, utmanandet av det politiska etablissemangen, välfärdchauvinism, efterlysandet av direkt demokrati och ett kulturellt homogent "heartland".</p> <p>Det analyserade materialet är Sannfinländarnas i dagsläge gällande politiska program som de publicerat efter att partiet splittrades i juni 2017. Materialet inkluderar även deras principprogram och valprogram för riksdagsvalet 2019.</p> <p>Analysen visar att Sannfinländarnas ideologi korrelerar väldigt starkt med den uppställda definitionen av radikal högerpopulistisk ideologi. Den enda nämnvärda skillnaden är att Sannfinländarna inte efterlyser direkt demokrati eller folkomröstningar i sina politiska program. Tolkningen är att denna skillnad är för obetydlig för att partiets ideologi inte skall kunna anses vara radikalt högerpopulistisk och fastslår därmed att Sannfinländarna hör till den radikala högerpopulistiska partifamiljen.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Politisk ideologi, kvalitativ innehållsanalys, riktad innehållsanalys, Sannfinländarna, radikal högerpopulism		

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund och ämnesval	1
1.2	Syfte och frågeställning	5
1.3	Avgränsning	6
1.4	Disposition.....	7
2	Tidigare forskning och teoretisk analys.....	7
2.1	Politiska ideologier och värderingar.....	8
2.2	Den radikala högerpopulistiska partifamiljen	9
2.3	Den radikala högerpopulismens framväxt.....	10
2.3.1	Klassisk populism	10
2.3.2	Den radikala högerpopulismens historia.....	11
2.3.3	Sannfinländarnas historia	13
2.4	Den radikala högerpopulismens ideologiska fundament.....	15
2.4.1	Dimensioner för politiska ideologiers fundament.....	16
2.4.2	Definition av RHP enligt Margaret Canovan 1999.....	18
2.4.3	Definition av RHP enligt Cas Mudde 2004	21
2.4.4	Definition av RHP enligt Rydgren 2004.....	24
2.4.5	Definition av RHP enligt Carter 2005.....	27
2.4.6	Definition av RHP enligt Mudde 2017	31
2.4.7	Definition av RHP enligt Rydgren 2018.....	35
2.5	Sammanfattning av definitionen för radikal högerpopulistisk ideologi.....	39
2.5.1	Sammanställning av definitionen.....	47
3	Metod, material och operationalisering	50
3.1	Metod.....	50
3.2	Material	52

3.3	Operationalisering	54
4	Analys	57
4.1	Grundvärderingar	59
4.2	Människosyn	61
4.3	Metod för samhällsförändring	63
4.4	Viktigaste enheten i samhället.....	65
4.5	Politisk styrelseform.....	68
4.6	Samhällets ekonomiska organisation	70
4.7	Det goda samhället	72
4.8	Sammanfattning av resultat	74
5	Slutdiskussion	77
	Källförteckning	81
	Sekundärkällor hänvisade till i kapitel 2.4.....	84
	Internetkällor	86

Tabellförteckning

Tabell 1: Dimensioner för analys av politiska ideologier enligt Reidar Larsson.....	16
Tabell 2: Sammanställning av Canovans uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner	20
Tabell 3: Sammanställning av Muddes 2004 uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner	24
Tabell 4: Sammanställning av Rydgrens 2004 uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner	27
Tabell 5: Sammanställning av Carters uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner	31
Tabell 6: Sammanställning av Muddes 2017 uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner	35
Tabell 7: Sammanställning av Rydgrens 2017 uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner	39
Tabell 8: Sammanställning av dimensionen ”grundvärderingar” enligt författarna	40
Tabell 9: Sammanställning av dimensionen ”människosyn” enligt författarna	41
Tabell 10: Sammanställning av dimensionen ”metod för samhällsförändring” enligt författarna.....	42
Tabell 11: Sammanställning av dimensionen ”viktigaste enhet i samhället” enligt författarna	43
Tabell 12: Sammanställning av dimensionen ”politisk styrelseform” enligt författarna	44
Tabell 13: Sammanställning av dimensionen ”samhället ekonomiska organisation” enligt författarna.....	45
Tabell 14: Sammanställning av dimensionen ”det goda samhället” enligt författarna	46
Tabell 15: Avhandlingens sammanställda definition av radikal högerpopulism	50
Tabell 16: Översikt över materialet	53
Tabell 17: Analysram	56
Tabell 18: Frekvenstabell för noteringarna.....	58
Tabell 19 Sammanfattning av resultat	77

1 Inledning

Av alla partier som fick mandat i den nya riksdagen 2011 var det endast ett som ökade sitt understöd: Sannfinländarna (Sannf). Ökningen var dessutom stor, nämligen 15 procentenheter och 34 mandat (Vaalit.fi 2011). Sannfinländarna blev Finlands tredje största parti och Sannfinländarnas dåvarande partiordförande Timo Soini utropade ”tuli iso jytky” (på svenska: det blev en stor skräll) på Sannfinländarnas valvaka då valresultatet kungjordes. Medierna hakade på jytky-uttrycket och man kan säga att det blev efter valet 2011 ett väletablerat uttryck för att beskriva Sannfinländarnas häpnadsväckande valframgång. Valresultatet 2011, som gjorde att Finland gick från att ha tre partier med omkring 20 procent av väljarstödet till att ha fyra med cirka 15 procent, innebar att det inte var alltför lätt för regeringsbildarpartiet Samlingspartiet att pussla ihop en fungerande majoritetsregering. Det var en ny situation jämfört med tidigare fall då två av de tre största partierna utgjort stommen för den nya regeringen.

Då Sannfinländarna i riksdagsvalet 2015 uppnådde en liknande framgång, med 17,7 procent av rösterna (Vaalit.fi 2015), utbrast Soini ”tuli toinen jutky” (på svenska: det blev en skräll till), och visade att resultatet 2011 inte var en engångsföreteelse. År 2015 bildade Sannfinländarna regering med Centerpartiet och Samlingspartiet och i riksdagsvalet 2019 blev de det näststörsta partiet (Vaalit.fi 2019). 17,5 % av de avgivna rösterna hade varit svårt att tro då partiet 1995 grundades på ruinerna till det konkurssatta Finlands Landsbygdspartis (FLP).

Denna relativt sett nyvunna framgång fungerar som bakgrund för den här studien. Fokus kommer att ligga på Sannfinländarnas politiska ideologi och hur den förhåller sig till den teoretiska forskningen inom området i den europeiska kontexten.

1.1 Bakgrund och ämnesval

Sannfinländarna är det parti i Finland som närmast kan beskrivas som etablerat radikalt högerpopulistiskt parti (RHP-parti). Valresultaten i riksdagsvalen under 2010-talet visar att framgången varit allt annat än marginell (se till exempel vaalit.fi 2011, 2015, 2019). Att Sannf medverkade i Sipiläs regering 2015-2017 (partiet

splittrades i juni 2017) visar dessutom att partiet inte isolerats eller utsatts för en cordon sanitaire -politik av övriga partier.

I Europa verkar ett antal radikala högerpopulistiska partier som tillsammans kan sägas bilda en radikal högerpopulistisk partifamilj (RHP-partifamilj) och som har lyckats påverka sina länders politiska beslutsfattande på riksnivå. Exempel på dessa är Rassemblement National (tidigare Front National) i Frankrike, Vlaams Belang (tidigare Vlaams Blok) i Belgien och Jobbik i Ungern. Även i Norden har RHP-partier haft inflytande på politiken i och med Dansk Folkeparti i Danmark och Fremskrittspartiet i Norge. De två sistnämnda är goda exempel på hur populistiska rörelser har vuxit sig starka till den grad att de nuförtiden kan betraktas som etablerade (Widfeldt 2004, 14–15). Även Sverigedemokraterna har nått stora framgångar under 2010-talet men kom in i svenska riksdagen första gången år 2010. Partiet har förbättrat sitt valresultat i de två påföljande riksdagsvalen (SVT 2014 och SVT 2018) och kan således inte anses vara en engångsföreteelse.

Finlands Landsbygdsparti, som aldrig var ett radikalt högerpopulistiskt parti i samma bemärkelse som de europeiska exemplen nämnda ovan, gick under på grund av brist på väljarstöd. Ett antal andra småpartier med typiska RHP-partiers agendor, till exempel Sinivaldoinen Rintama (Blåvit front), har inte haft bestående eller markanta framgångar. I Sverige fick Ny demokrati några mandat på 90-talet men framgången blev inte bestående. Sverigedemokraternas historiska rötter inom extremhögern har varit en börda som gjort det svårt för partiet att ses som rumsrent, vilket länge begränsat valframgångarna. Men 2010-talets uppsving i väljarunderstöd tyder på att partiet lyckats skaka av sig tillräckligt av sitt förflutna för att uppnå märkbara positioner.

Radikala högerpopulistiska partier och deras utveckling i Europa har studerats flitigt. Den holländske statsvetaren Cas Mudde, som forskar inom bland annat politisk extremism och populism i Europa, hävdar att dessa partier de facto fått oproportionellt mycket uppmärksamhet alltsedan de etablerat sig på den europeiska politiska arenan (Mudde 2013, 2). Stora valframgångar, så som de som nämndes i tidigare, väcker dock alltid intresse så det är naturligt att RHP-partierna varit föremål för forskningen intresse men också i samhället i övrigt. Valframgångarna har också

gjort att de inte längre kan ignoreras som irrelevanta småpartier, vilket har lett till att deras legitimitet ökat och att deras isolation brutits (Widfeldt 2004, 15). RHP-partier är alltså inte ett nytt fenomen i sig men deras större inflytande inom politiken är det däremot.

Jens Rydgren, professor i sociologi vid Stockholms universitet, skriver i *The Radical Right: An Introduction* i *The Oxford Handbook of the Radical Right* (2018, 23) att de radikala högerpartiernas och -rörelsernas framväxt är en av de mest betydelsefulla ändringarna i demokratiska länder under de senaste decennierna. Deras frammarsch kan kopplas ihop med nya utmaningar som dykt upp under samma tidsperiod, som skapat politiska frågor som de etablerade partierna inte velat eller lyckats besvara. Det har således uppstått ett politiskt tomrum som RHP-partierna utnyttjat för att öka sitt understöd. Ett exempel på detta är hur RHP-partierna lyckats placera invandringsfrågan på den politiska agendan, något som de etablerade partierna har varit långsamma att reagera på. De etablerade partiernas agendor har en tendens att likna varandra och deras respektive partiprogram handlar oftast om samma frågor, samtidigt som RHP-partierna vågar ta upp sådana frågor som partierna på den traditionella höger-vänster-skalan undviker. RHP-partierna har således med sina vågade metoder lyckats ta upp frågor på den politiska dagordningen som de etablerade partierna inte velat beröra men som ändå en del väljare efterlyst. Dessa frågor berör ofta det som Rydgren betraktar som RHP-partiernas definierande egenskaper, det vill säga olika variationer av etnonationalism, värdekonserveratism och ifrågasättande av etablissemangen (Rydgren 2018, 23–24).

Radikal högerpopulism har, så som nämnts tidigare, fått en hel del uppmärksamhet inom forskningen alltsedan dessa partier började uppnå större framgång kring millennieskiftet. Men så som också nämnts så har det finländska fallet sällan inkluderats i den större, europeiska kontexten på grund av ringa framgångar eller för att Sannf inte ansetts tillhöra RHP-partifamiljen. Men i dagens läge kan man inte påstå att detta parti inte skulle ha nått märkbara framgångar samtidigt som partiet anammat en mer invandrarkritisk linje, vilket ger orsak att omvärdera dess plats i den europeiska RHP-partifamiljen.

De forskare som intresserat sig för RHP-partier har främst fokuserat på partiernas väljare och de omständigheter som gjort partiernas framgångar möjliga. Det lämnar utrymme för en annan infallsvinkel, nämligen ideologinivån. Det här tillvägagångssättet kunde kritiseras till exempel genom att hävda att det i sista hand är väljarna som är de som avgör politiska partiers framgångar och det därför är av intresse att intressera sig för väljarnas ideologier och värderingar. Jag anser att dylik kritik är berättigad men också att det inte utesluter fokus på partierna och deras ideologier. Partier (push-sidan) och väljare (pull-sidan) komplementerar varandra helt enkelt, samtidigt som de inte skall blandas ihop. Det kunde lätt leda till en situation där man jämför äpplen med päron.

Stora valframgångar, så som Sannfinländarnas under 2010-talet, väcker naturligtvis frågor och tankar. Varför gick det som det gick? Vilka faktorer var det som bidrog? Sannfinländarnas kraftiga ökning i understöd är ett nytt fenomen, samtidigt har radikala högerpopulistiska partier haft stora framgångar på många håll i Europa och EU. Med andra ord kan man fråga sig ifall det finns ett samband mellan den europeiska och finländska trenden och om de är en del av en större, europeisk helhet och vilket sambandet kan tänkas vara. Även dessa aspekter påverkar denna avhandlings fokus och omfång.

Jag har således valt att granska den europeiska radikala högerpopulismens och Sannfinländarnas ideologiska och värdemässiga ståndpunkter. Jag antar att det finns mycket gemensamt mellan dessas ideologier och värderingar, och så finns det en politiskt-geografisk koppling i och med den gemensamma europeiska politiska arenan. Därtill kan de antas tillhöra samma partifamilj. Finland har sin nationella politiska arena med sina sär egenheter, men jag vill pröva till vilken grad den finländska radikala högerpopulistiska ideologin motsvarar den allmänna europeiska. Avhandlingen kommer alltså att granska den europeiska RHP-ideologin för att sedan med hjälp av idéanalys kunna fastställa till vilken grad Sannf på ideologisk nivå kan karaktäriseras som ett europeiskt radikalt högerpopulistiskt parti.

Det är alltså min avsikt att mot denna bakgrund bidra till forskningen om RHP-partier i Finland och Europa genom att studera vilken typs ideologier och värderingar Sannfinländarna bygger på och om de platsar i den europeiska RHP-partifamiljen.

1.2 Syfte och frågeställning

I sin artikel *The 2012 Stein Rokkan Lecture: Three decades of populist radical right parties in Western Europe: So what?* (2013) diskuterar Cas Mudde hur och till vilken grad radikala högerpartier påverkat politiken i Västeuropa. Han hävdar att Seymour Martin Lipsets och Stein Rokkans "freezing hypothesis"-teori, som de presenterade år 1967 och som påstods gälla ännu i medlet av 1990-talet (Mair i Mudde 2013, 1), nu utmanas av RHP-partiernas framgångar (Mudde 2013, 1).

Sannfinländarnas framgångar under 2010-talet är tveklösa och väcker därför stort intresse. Sannfinländarnas status som RHP-partier är däremot inte lika entydigt. I litteraturen kring RHP-partier i Europa nämns Sannfinländarna endast i enstaka fall (se till exempel Carter 2005, Arter 2010) och enligt min uppfattning finns det två orsaker till detta. Å ena sidan är partiet relativt nytt eftersom de framträdde som verkliga utmanare först på 2010-talet. Å andra sidan ter det sig som att Sannfinländarnas politik och ideologier inte kan anses vara radikala, höger och/eller populistiska jämfört med motsvarande partier i övriga Europa, vilket gjort att de inte alltid "kvalificerat" som RHP-parti inom forskningen. I korthet kunde man säga att Sannf varit "för moderat" för att utan tilläggsförklaringar kunna klassas som RHP-parti. Sannfinländarnas medlemskap i den europeiska RHP-partifamiljen är alltså inte helt klart, samtidigt som dess framgångar är ett relativt sett nytt fenomen, varför intresset för partiet internationellt sett fötts först nyligen. Man kan dessutom fråga sig ifall Sannf verkligen är Finlands svar på den allmänt rådande trenden i Europa, där RHP-partier gjort verkligt intåg på ett flertal nationella politiska arenor. Med dessa frågor som utgångspunkt är det min avsikt att i den här avhandlingen bidra till diskussionen om Sannfinländarnas plats i den europeiska RHP-partifamiljen.

Jag kommer att använda mig av kvalitativ innehållsanalytisk metod då jag granskar forskningsmaterialet. Avsikten är att se vad som kännetecknar Sannfinländarnas ideologi och om Sannf kunde placeras i den europeiska RHP-partifamiljen utgående från ett teoretiskt perspektiv på RHP-ideologi. Avhandlingen har därför två faser: i den första fasen bygger jag upp en teoretisk analysram utgående från aktuell forskning om radikal högerpopulism för att noggrannare kunna definiera vad RHP-ideologi är. I den andra fasen granskar jag det empiriska data i förhållande till den

uppbyggda analysramen. Materialet kommer att bestå av Sannf:s officiella och gällande politiska program. Mera om detta i kapitel 3.

Avhandling bygger på två huvudfrågor som i sin tur stöds av två underfrågor:

Huvudfrågorna lyder:

- Kan Sannfinländarna anses vara ett typexempel på ett europeiskt radikalt högerpopulistiskt parti?
- Vilka ideologiska och värdebaserade likheter och skillnader finns det mellan teorierna om den radikala högerpopulistiska partifamiljens och Sannfinländarnas ideologier?

Underfrågorna är:

- Vad karaktäriserar det Sannfinländska partiets ideologi och värderingar?
- Vad karaktäriserar europeisk radikal högerpopulistisk ideologi och tillhörande värderingar?

De tre första frågorna besvaras i samband med analysen, medan den sista frågan får sitt svar i och med kapitel 2.

1.3 Avgränsning

Forskningsområdet avgränsas så att fokus är på finländska etablerade högerpopulistiska partiers ideologi och värderingar och hur dessa förhåller sig till den europeiska RHP-partifamiljen. Det betyder att partiet som studeras är Sannfinländarna, och dess offentligt tillgängliga aktuella politiska program. Mitt fokus är på ideologier och värderingar, snarare än partiorganisation, väljare, partimedlemmar, styrelseformer (polity) eller ideologiernas utveckling över tid.

Den teoretiska analysramen kommer att utgå från forskning kring radikal högerpopulism i Europa. Detta av den orsaken att den litteratur som jag kommer att använda mig av i de allra flesta fallen studerar explicit europeisk radikal högerpopulism i olika former. Litteratur som berör till exempel utomparlamentarisk extremhöger eller vänsterpopulism utesluts kategoriskt. Jag väljer dessutom att använda begreppet ”radikalhöger” framom ”extremhöger” utgående från Jens Rydgrens (2018, 24) särskiljande enligt vilket extremhögern motsätter sig demokrati medan radikalhögern inte explicit gör det trots att den ifrågasätter den representativa demokratin. Då definitionen av begreppet spelar en väldigt central roll i min

undersökning så har jag valt att granska begreppet i detalj i kapitel 2. Min analys utgår därifrån.

1.4 Disposition

Den här pro gradu-avhandlingen består av fem delar. I inledningskapitlet presenteras syftet och de forskningsfrågor som avhandlingen vill svara på. I det andra kapitlet granskas forskningens teoretiska bakgrund, därefter definieras den radikala högerpopulistiska ideologin som den här avhandlingen bygger på. Så som bland annat Herbert Kitschelt (1995, 1), Margaret Canovan (1999, 3) och Cas Mudde (2016, 3–4) konstaterat är RHP-ideologi mångfacetterad och därför är det av största vikt att presentera och motivera hur begreppet används, av vilken orsak jag väljer att göra definitionen mer ingående. Definitionen av RHP-ideologi fungerar som bas för avhandlingens analysram och spelar således en väldigt central roll.

I det tredje kapitlet presenteras metod och material. Materialet består av Sannfinländarnas val- och partiprogram. Det analyseras med hjälp av riktad innehållsanalys som är en variant av kvalitativ innehållsanalys. Även en kort beskrivning av forskningens operationalisering presenteras här.

I det fjärde kapitlet analyserar jag materialet med den angivna metoden för att finna svar på forskningsfrågorna. Slutligen diskuteras resultaten i det sista kapitlet, både i förhållande till avhandlingens forskningsfrågor och till den större, aktuella kontexten om RHP-partier i Europa.

2 Tidigare forskning och teoretisk analys

I det här kapitlet bygger jag upp den teoretiska analysramen som jag använder för analysen i kapitel 4. Jag inleder med att granska centrala aspekter för ämnesområdet och går sedan över till att studera teoretiska definitioner av RHP-ideologier.

Utgående från detta material ställer jag sedan upp analysramen som jag använder för att studera Sannfinländarnas politiska ideologier och värderingar.

2.1 Politiska ideologier och värderingar

För att studera RHP-partiers ideologier är det angeläget att först granska begreppet ideologi och politisk ideologi. Reidar Larsson skriver i *Politiska ideologier i vår tid* följande; ”Ideologi” [betecknar] en samling principer som [är] vägledande för det politiska handlandet” (2006, 10). Dessutom menar han att ideologier är system av värderingar som täcker de flesta sektorer av samhället (s. 21). Ideologi är alltså ett abstrakt begrepp som beskriver en rad målsättningar som man önskar uppnå inom stora delar av samhället och de verktyg som skall användas för att uppnå dem.

Det som beskriver politiska ideologier, snarare än till exempel religiösa, är att det är politiska partier som upprätthåller politiska ideologier. Ideologierna fungerar som grundprinciper för partiet och är på så sätt en central del av partiernas identiteter. De används för att annonsera vad partiet står för, vilket signalerar till väljarna vad de röstar för om de röstar på partiet. (s. 20)

Politik är en kamp om vilka värden som skall prioriteras i samhället. Exempel på detta är balanseringen mellan individualism och kollektivism, finansiering av den offentliga sektorn genom lånade medel eller nivån av frihet inom samhället. En värdering innebär alltså att ett värde är att föredra framom ett annat. Detta är relevant då man studerar partiideologier. Vilka värderingar lyfts fram som goda? Vilka påstås vara oönskade eller till och med skadliga? Värden kan dessutom påstås vara objektiva eller subjektiva, vilket påverkar hur värdena framförs och debatten kring dem förlöper. I korthet innebär värdeobjektivism att värden ses som bättre eller sämre utgående från en naturlig ordning och att det inte finns utrymme för diskussion eller åsikter om vilka värden som är att föredra. Värdesubjektivism å sin sida utgår från människors vilja och därmed finns det inga värden som är rätt eller fel utan de är endast uttryck för olika åsikter. Det här innebär att värdenas rangordning varierar beroende på tid och kontext. Politiska partier tenderar dock att fastställa en del värden som obestridligt viktiga, till exempel liberala värden för liberala partier. Men ur ett samhälleligt perspektiv är värdena enligt den subjektivistiska principen inte huggna i sten. I det nämnda exemplet kan man anta att om samhällets preferens för liberala värden sjunker så försämras också liberala partiers politiska framgångar. (s. 21–22)

2.2 Den radikala högerpopulistiska partifamiljen

Ann-Cathrine Jungar och Anders Ravik Jupskås beskriver *partifamiljer* som en grupp partier som är ideologiskt liknande, samarbetar transnationellt, antingen formellt eller informellt, och tenderar att ha liknande partinamn (Jungar och Jupskås 2014, 218). Utgående från detta beskriver de den högerpopulistiska partifamiljen i sin tur som de partier som har en auktoritär syn på sociokulturella frågor, har kontakt med likasinnade partier och använder sig av nationalistiska och/eller populistiska namn (s. 220). Rydgrens definition för RHP-partifamiljen är liknande; ”[partierna] delar den fundamentala ideologiska kärnan av etnisk nationalistisk främlingsfientlighet... och en populism riktad mot det politiska etablissemangen” (Rydgren 2005, 8).

Högerpopulistiska partier av olika slag har allt sedan 1980-talet vuxit fram i stort sett hela Europa och det finns inget som pekar på att det skulle vara frågan om ett tillfälligt fenomen (Ignazi 2003, 197). Ett flertal av dessa partier har lyckats etablera sig på sina respektive nationella politiska arenor (Van der Brug & Fennema 2007, 1). Partierna har väckt mycket uppmärksamhet inom den samhällsvetenskapliga forskarvärlden och också i samhället i övrigt. Trots den uppmärksamhet som dessa partier har fått så finns det ingen entydig definition på dem. Det råder också oklarhet om vilket begrepp man skall använda då man diskuterar dem. Denna oenighet beror på att de berörda partierna inte bildar en homogengrupp, trots att de har en hel del gemensamt. Enligt Jens Rydgren har de dock tillräckligt mycket gemensamt för att man skall kunna betrakta dem som medlemmar av samma partifamilj (Rydgren 2007, 242).

Den benämning som används för partierna som tillhör den nämnda partifamiljen varierar. Radikalhöger, extremhöger, ytterhöger, anti-immigration, radikal högerpopulism, högerpopulism, nationalpopulism, neo-populism, etnonationalism, rasistisk extremism är exempel på beteckningar som används inom forskningsområdet (se till exempel Mudde 2007 11–12) och Van der Brug & Fennema 2007, 1). Jungar och Jupskås väljer dock att använda benämningen radikal högerpopulism (RHP) och hävdar att Sannfinländarna passar in i den större, europeiska RHP-partifamiljen (2014, 216). Jens Rydgren är inne på samma linje (2018, 24). Jag väljer att följa Jungars & Jupskås och Rydgrens exempel och således

har jag också valt att använda benämningen *radikala högerpopulistiska partier* i den här avhandlingen.

2.3 Den radikala högerpopulismens framväxt

Utvecklingen för det som i dagens läge beskrivs som radikal högerpopulism kan delas in i ett antal faser. Liksom begreppet radikal högerpopulism är orsak till oenighet om hur det skall definieras och tolkas, är också dess utveckling mål för kontinuerlig diskussion. Anders Widfeldt skriver i *Från Le Pen till Pim Fortuyn – Populism och parlamentarisk högerextremism i dagens Europa* (Widfeldt 2004) att man enligt Klaus von Beyme kan dela in RHP-partiernas utveckling i tre perioder (s. 12). Perioderna som von Beyme räknar upp är *första perioden* mellan 1945 och 1955, den *andra perioden* från 1955 till 1980 och den *tredje perioden* som började kring 1980 (*ibid.*). Jag har dock valt att gå lite längre bakåt genom att först också kort beskriva den klassiska populismen som Björn Fryklund och Tomas Peterson skriver om i sin avhandling *Populism och missnöjespartier i Norden - Studier av småborgerlig klassaktivitet* (1981).

2.3.1 Klassisk populism

Den klassiska populismen fick sin början i slutet av 1800-talet i Rysslands *narodnism* (från ryskans ord för folk: narod), och på 1890-talet i Amerika. Björn Fryklund och Tomas Peterson skriver att Vladimir Lenins definition av populism tar fasta på dess småborgerliga karaktär och att den därför är en protest mot kapitalismen utifrån de direkta småproducenternas klasståndpunkt. Detta dock så att denna anti-kapitalism i grunden är motsatsen till socialism eftersom den "[genomsyras] av en reaktionär ekonomisk romanticism". (Fryklund & Peterson 1981, 18)

Vidare skriver Fryklund och Peterson att "[d]en ryska populismen måste alltså förstås som en sammansmältning mellan nationell, konservativ landsbygdsromantik med bred folklig förankring och en småborgerlig reaktion på den kapitalistiska utvecklingen (Fryklund & Peterson 1981, 20). De centrala fenomenen för den klassiska populismen och dess framväxt är således att den är småborgarnas reaktion på kapitalismens framväxt, dock inte en socialistisk sådan. Enligt Lenin är skillnaderna i korthet i hur marknaden och ägandet skall ske i samhället, det vill säga skall den vara individualistisk eller kollektivistisk. (*ibid.*).

Den amerikanska populismen idealiserar också småproducenten, trots att det finns en skillnad i förhållande till den ryska varianten. Skillnaderna i 1800-talets ryska och amerikanska samhällen, amerikansk individualism och företaganda mot rysk kollektiv byggemenskap, gjorde att utgångslägena för respektive populism resulterade i skillnaderna mellan rysk och amerikansk klassisk populism. Det de hade gemensamt var deras reaktion mot storkapitalismen samt den korrupta politiska eliten och hur de ansåg att dessa fenomen begränsade folkets välförhållande. Båda rörelserna är således emot centraliserande av olika former av makt och talar mot detta i hela folkets namn. Förutsättningarna för denna utveckling är framväxten av den kapitalistiska industrialiseringen och moderniseringen av landsbygden. (Fryklund & Peterson 1981, 22–23)

2.3.2 Den radikala högerpopulismens historia

Anders Widfeldt räknar som sagt upp tre perioder för RHP-partiernas utveckling. Den första perioden, som började strax efter andra världskrigets slut och pågick till omkring 1955, dominerades av partier som hade sina rötter i den förkrigstida nazismen och fascismen, speciellt i Tyskland och Italien. Med visst undantag för Movimento Sociale Italiano (MSI), som upplöstes 1995, lyckades dessa partier inte uppnå någon märkbar framgång. (Widfeldt 2004, 12)

Den andra perioden, cirka 1955 till 1980, präglades av rörelser som protesterade mot etablissemangets oförmåga att hantera den ekonomiska utvecklingens avigsidor (*ibid.*). Widfeldt använder Poujadisterna i Frankrike (efter sin ledare Pierre Poujade, officiellt UDCA) som exempel för denna period. Partiet stöddes främst av småskaliga jordbrukare och egenföretagare som ansåg sig vara förlorarna i ekonomins rationalisering. Widfeldt nämner ett annat exempel för denna period, nämligen finska landsbygdspartiet under Veikko Vennamo, som protesterade mot president Kekkonen och bristen på politiska alternativ i det finländska samhället (s. 12–13). Som nämnts i inledningen gjorde partiet konkurs och efterträddes av Sannfinländarna år 1995. Mera om partiets historia i kapitel 2.3.3.

Andra partier som är typexempel på sådana som vuxit fram under denna period är Fremskridtspartiet i Danmark och Anders Langes parti til sterk nedsettelse av skatter, avgifter og offentlige ingrep i Norge. Båda partierna framträdde i början av 1970-

talet och det norska fallets partinamn talar för vad partierna förespråkade; mindre skatter och byråkrati. Fremskridtspartiets framgångar avtog efter att det uppnått ett tvåsiffrigt understöd i sitt första val 1973. Partiet splittrades 1995 då Pia Kjaersgaard med anhängare bröt sig ur partiet och bildade Dansk Folkeparti, det parti som i dagens läge är det mest framgångsrika RHP-partiet i Danmark. I Norge var de första framgångarna mer blygsamma och i och med att Anders Lange gick bort 1974 bytte partiet namn till Fremskrittspartiet. Under Carl I. Hagens ledning har partiet uppnått märkbara framgångar, speciellt under de senaste 20 åren då valresultatet i bästa fall nått upp till 22,9%. (s. 13)

Den tredje perioden som Widfeldt beskriver började kring 1980 och kännetecknas av två faktorer. Å ena sidan ökat understöd för RHP-partier, å andra sidan ökad tonvikt på invandringspolitik (*ibid.*). Utgångsläget var inte alltid detsamma, till exempel Front Nationale (nu Rassemblement National) i Frankrike har alltid varit invandringskritiska medan de danska och norska fallen till en början inte hade invandring på sina politiska agendor. Widfeldt tillägger att utöver invandringsfrågor så är att värna om den egna kulturen något som också framkommer allt oftare på RHP-partiers agendor och program (s. 14). Tjitske Akkerman, Sarah L. De Lange och Matthijs Rooduijn konstaterar samma sak och att detta skifte av fokus har gett RHP-partier möjlighet att ta sig bort från den politiska marginalen (2016, 21).

Widfeldt utgick från von Beymes artikel från 1988 och ansåg att den år 2004 fortfarande höll för beskrivningen av RHP-partifamiljens utveckling. Situationen år 2004 var att ett antal RHP-partier nått märkbar framgång runt om i Europa. Som exempel på detta är Freiheitliche Partei Österreichs (FPÖ) valresultat på nästan 27 % år 1999, något som rubbade den klassiska politiska indelningen mellan högern och vänstern i Österrike. När Front Nationales Jean-Marie Le Pen gick till andra omgången i det franska presidentvalet år 2002, var det en sensation. I andra omgången fick han dock se sig besegrad med förkrossande siffror då han fick endast 17,8 % av rösterna. Ett ytterligare exempel på stor framgång för ett europeiskt RHP-parti är Lijst Pim Fortuyn i Nederländerna som vid tillfälle uppnått ett resultat på 17 %. Widfeldt påpekar dock att RHP-partiernas framgångar inte är kontinuerliga eller entydiga utan att det i många fall gått så att ett RHP-parti, efter stor framgång, i följande val lidit ett svidande nederlag. (Widfeldt 2004, 14)

Akkerman, de Lange och Rooduijn är inne på samma linje som Widfeldt men eftersom deras forskning är skriven 12 år senare så kan de med ett tidsmässigt längre perspektiv granska RHP-partiernas framgångar och förluster under 2000-talet. De noterar att de flesta RHP-partier ökat sitt understöd sedan millennieskiftet och räknar upp ett flertal exempel, däribland Sannfinländarna. Dessutom skriver de att RHP-partier ingick i eller fungerade som stödparti för sjutton regeringar runtom i Europa under perioden 1990 till 2015. Samtidigt påpekar de att det finns flera exempel på partier som antingen tappat understöd (t.ex. Vlaams Blok/Vlaams Belang i Belgien) eller helt försvunnit från den politiska arenan (t.ex. Lijst Pim Fortuyn i Nederländerna och Ny Demokrati i Sverige). Dessutom påminner de om att RHP-partier i många fall aldrig fått chansen till regeringsansvar, så som i Belgien, Frankrike, Sverige och Storbritannien. (Akkerman, de Lange och Rooduijn 2016, 21–22)

2.3.3 Sannfinländarnas historia

Sannfinländarnas bakgrund ligger i Finlands landsbygdsparti (FLP, på finska: Suomen Maaseudun Puolue (SMP)), som ursprungligen hette Finlands småbondeparti (på finska: Suomen Pientalonpoikien Puolue), och grundades 1959 av Veikko Vennamo. År 1967, då namnbytet skedde, anklagade partiet ”alla gamla partier för att överge eller att ha övergett landsbygden till förmån för Storhelsingfors” och speciellt Centerpartiet och president Urho Kekkonen (Agrarförbundet ända till 1966) kritiserades. Under 1970-talet uppnådde partiet viss framgång i riksdagsvalen och under 1980-talet ändrades retoriken så att den tilltalade en bredare massa genom att gå åt ”fiffelherrarna” (på finska: rötösherrat). Partiets protestpopulism ställde till större grad folket mot det politiska systemet, något som på den tiden redan förekom på annat håll i Norden. Under åren 1987–1990 medverkade FLP i regeringen. De kompromisser som regeringsansvaret förutsatte försvagade dock FLP:s ställning och understöd. (Casez 2019)

Minskat understöd och samhällelig ekonomisk kris gjorde att FLP gjorde konkurs 1995 och på dess ruiner grundades partiet Sannfinländarna redan samma år. Bland grundarna fanns FLP-medlemmarna Raimo Vistbacka och Timo Soini som båda sedermera fungerat som Sannfinländarnas ordförande. (*ibid.*)

Sannf fick således mycket i arv av FLP, vilket har synnats i den politik som Sannf

bedrivit (Jungar 2011). Soini, som var Vennamos stora beundrare, blev Sannfinländarnas ordförande år 1997 och Vennamo-arvet förklarar till stor del varför Sannfinländarnas ideologi till en början väldigt mycket liknade FLP:s (Casez 2019).

I Sannf:s första partiprogram 1995 skrevs det att ”partiets målsättning är att utgående från en kristlig-social (på finska: kristillissosiaalinen) grund samla ihop de folkgrupper vars intressen och jämlika sociala och ekonomiska samt samhällliga ställning inte rättvist beaktats” (Sannfinländarna 1995) (egen översättning).

Budskapet var alltså att försvara de som blivit utsatta för globaliseringens negativa effekter och ojämlikhet.

Ett skifte i partiets linje skedde inför riksdagsvalet 2007. Då partiprogrammet år 2003 knappt nämnde invandring eller invandrare, så gjorde partiprogrammet 2007 det desto mera (Kuisma 2013). David Arter (2010) Marie Casez (2019), Mikko Kuisma (2013) lyfter alla fram Tony Halme som stor orsak till att invandrarkritik inkluderades som ett centralt tema i partiets politik. Halme var en kontroversiell figur som ställde upp som obunden kandidat på Sannf:s listor och som enligt Kuisma och Casez hade en stor betydelse för att Sannf gick in för en mer invandrarkritisk linje, som hållit i sig sedan dess.

Sannf:s verkliga framgångar började i och med EU-parlamentsvalet 2009 då partiet fick 9,8 % av rösterna (vaalit.fi 2009) och ”Jytty”-riksdagsvalet 2011 då det fick 19,1 % (vaalit.fi 2011). Efter riksdagsvalet 2015 valde partiet att gå med i regeringen tillsammans med Centerpartiet och Samlingspartiet, men vid Sannf:s partikongress i juni 2017, där Soini avgick som ordförande och Jussi Halla-aho blev hans efterträdare, splittrades partiet i två partier: Blåvit framtid, som förblev i regeringen, och Sannfinländarna med Halla-aho som ordförande som övergick i opposition (Svenska Yle 2017a). Strax innan hade partiet ett understöd på under 10 % (Svenska Yle 2017b) och det såg ut som att hypotesen att regeringsansvar tämjer populisterna stämmer (se till exempel Mudde och Rovira-Kaltwasser 2012). Men ordförandebytet och den efterföljande splittringen och övergången till oppositionen gjorde att det Halla-aho-ledda Sannf återfick sin kredibilitet bland väljarna, vilket riksdagsvalet 2019 visade. Blå framtid föll ur riksdagen medan Sannfinländarna fick 17,5 % av rösterna och blev riksdagens näst största parti (vaalit.fi 2019).

2.4 Den radikala högerpopulismens ideologiska fundament

För att konkretisera vad den europeiska RHP-partifamiljens ideologiska fundament innebär måste man studera litteraturen kring begreppet och de partier som begreppet innefattar. Det används flitigt både i den offentliga debatten och inom den akademiska världen, och som tidigare nämnts har detta ämne studerats flitigt sedan 1990-talet. För att systematiskt närma mig begreppet har jag valt att utgå från Reidar Larssons huvudfrågor för jämförelse av politiska ideologier. Jag redogör kort för dem, varpå jag granskar artiklar eller kapitel ur ett urval verk som på ett allmänt plan behandlar radikala högerpopulistiska partier och deras ideologier. Utgående från dem och Larssons huvudfrågor sammanställer jag sedan en analysram som jag använder för studerandet av Sannfinländarnas ideologier och värderingar. De valda texterna är följande, i kronologisk ordning:

- Margaret Canovans artikel *Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy* (1999)
- Cas Mudde's artikel *The Populist Zeitgeist* (2004)
- Jens Rydgrens kapitel *Vad är radikal högerpopulism?* i *Från Le Pen till Pim Fortuyn – Populism och parlamentarisk högerextremism i dagens Europa* av Jens Rydgren och Anders Widfeldt (red.) (2004)
- Elisabeth Carters kapitel *Party Ideology* i *The Extreme Right in Western Europe: Success or Failure?* (2005)
- Cas Mudde's kapitel *Populism: An Ideational Approach* i *The Oxford Handbook of Populism* av Cristóbal Rovira Kaltwasser, Paul Taggart, Paulina Ochoa Espejo och Pierre Ostiguy (red.) (2017)
- Jens Rydgrens kapitel *The Radical Right: An Introduction* i *The Oxford Handbook of the Radical Right* av Jens Rydgren (red.) (2018)

De sex texterna är valda av följande skäl. För det första behandlar de och utgår de från (europeisk) radikal högerpopulism på ett allmänt och teoretiskt plan, både som fenomen och ur geografisk synpunkt. Detta snarare än endast delar av fenomenet eller endast ett visst land eller ett visst parti. För det andra fokuserar de på RHP-partierna som just fenomen snarare än deras väljare eller organisation. För det tredje är författarna sådana vars namn dyker upp regelbundet inom det ifrågavarande forskningsområdet och speciellt Mudde och Rydgren är sådana som jag anser att utan tvekan kan beskrivas som experter inom det. Att jag inkluderar texter från en bit tillbaka i tiden är avsiktligt med tanke på att fenomenet RHP-partier och forskningen kring det inte är någonting statiskt utan tätt förankrat i vår ständigt föränderliga samtid. Med andra ord vill jag medföra ett (begränsat) tidsperspektiv i granskningen

av hur RHP-partierna uppfattas. Av de två sistnämnda skälen som bakgrund har jag valt att inkludera två texter av Mudde respektive Rydgren.

Eftersom min avsikt är att specifikt få fram de valda författarnas definition av RHP så undviker jag medvetet att i kapitlen 2.4.2–2.4.7 använda primärkällor. Istället hänvisar jag till de källor som de valda författarna använt som sekundärkällor och listar dessa separat i källförteckningen.

Efter att ha gått igenom nämnda texter sammanställer jag utgående från Larssons sju dimensioner en analysram om radikal högerpopulistisk ideologi som jag använder för själva analysen av Sannfinländarnas politiska program.

2.4.1 Dimensioner för politiska ideologiers fundament

För definitionen av RHP-partier och deras ideologi har jag valt att använda Reidar Larssons huvudfrågor för ideologisk jämförelse. Larsson diskuterar politiska ideologier i sin bok *Politiska ideologier i vår tid* (2006) och räknar upp följande sju dimensioner för analys av dem (s. 21–26):

Tabell 1: Dimensioner för analys av politiska ideologier enligt Reidar Larsson

Grundvärderingar
Människosyn
Metod för samhällsförändring
Viktigaste enheten i samhället
Politisk styrelseform
Samhällets ekonomiska organisation
Det goda samhället

Reidar Larsson definierar begreppet ideologi som ett system av värderingar som berör de flesta delarna av samhället, så som samhällets organisation. Begreppet värdering beskriver han som att ”ett visst värde bör sättas högre än ett annat värde”. Ideologiska *grundvärderingar* innebär med andra ord de principer som fungerar som

bas för ideologin, till exempel att ekonomisk tillväxt är viktigare än ekonomisk utjämning. (s. 21–22)

Med ideologiers *människosyn* avser Larsson (s. 23–24) hur den vanliga människans politiska förmåga ses i samhället. Om var och en anses ha en god förmåga, så kan alla ta del av politiken och dess styrelsesätt. En dålig förmåga eller stora skillnader i denna förmåga talar för att endast de med högsta politiska kompetens skall ta del av den politiska styrelsen.

Dessutom tillägger Larsson att samhällets kontroll över sina medborgare avgörs av till vilken grad människor anses vara fredliga och samarbetsbenägna eller aggressiva och egoistiska (*ibid.*).

Metoder för samhällsförändring (s. 24) innebär skillnaden mellan ändring som sker gradvis över en längre tid, medan plötslig, total förändring närmast kan förknippas med revolution. Demokratiska system förutsätter långsamma förändringar utan att tillämpa våld.

Då Larsson talar om *viktigaste enheten i samhället* (s. 25) avser han en rangordning av sådana politiska enheter som nation, individ, familj, klass, ras och folkslag. En rangordning av dessa innebär att de enheter som ligger längre ner i hierarkin måste underkasta sig dem som ligger högre upp. Ett exempel vore uppfattningen att individen har skyldighet är att uppoffra sig för nationen.

Frågor som berör *politisk styrelseform* (s. 23–24) är starkt förknippade med en ideologis människosyn, vilken nämndes tidigare. Anses gemene man ha en god politisk förmåga finns det underlag för folkstyrelse. Om den stora massan anses sakna politisk kompetens eller att det råder stora skillnader mellan människorna så förespråkar man antagligen elitstyrelse.

Samhällets ekonomiska organisation indelar Larsson (s. 25–26) i två dimensioner. På den ena finner vi ägandeformen; privat, kollektivt, statligt, och på den andra graden av politisk styrning; marknadsekonomi utan styrning, marknadsekonomi med styrning, ingen marknad/total politisk styrning. För att se var en politisk ideologi står i den här frågan måste man granska båda dimensionerna.

Slutligen hävdar Larsson (s. 26) att varje politisk ideologi har ett ”slutmål”, det vill säga en *utopi*. En utopi är i den här kontexten det slutmål som den politiska ideologin eftersträvar, trots att det målet med största sannolikhet inte går att uppnå. Dessutom påpekar Larsson att de allra flesta ideologierna har gemensamt att de eftersträvar fred och frånvaro av sociala konflikter. Vad detta mål konkret innebär och hur det skall uppnås är dock upp till politiken.

Dessa dimensioner använder jag följaktligen som grund för min granskning av RHP-ideologin i den angivna litteraturen.

2.4.2 Definition av RHP enligt Margaret Canovan 1999

Margaret Canovan inleder sin artikel *Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy* (1999) med frågan vad populism är. Det första hon konstaterar är att populister ser sig som äkta demokrater som tar upp det folkliga missnöjet som systematiskt ignoreras av regeringar, etablerade partier och medierna, och att de förespråkar direkt demokrati (s. 2).

Hon fortsätter med att citera Paul Taggart i *The New Populism and the New Politics: New Protest Parties in Sweden in a Comparative Perspective* (1996) och konstaterar att populistiska rörelser är ”av folket men inte av systemet”, vilket innebär en sorts revolt mot de etablerade maktstrukturerna i folkets namn. Men samtidigt menar hon att populism utöver system- och etablissemangskritik också utmanar elitens värderingar, den elit dit även akademiska opinionsbildare och medierna hör. (Taggart 1996, 32 i Canovan 1999, 3)

Hon tillägger dock att vad ”etablissemangen” innebär inte är entydigt utan att det är kontextbundet, men att i västerländska demokratier brukar den politiska elitens värden omfatta individualism, internationalism, multikulturalism, tolerans och tro på framsteg. Dessa värden är i sin tur sådana som populister brukar motstå och dessas motsatser kan därmed fungera som en viss ideologisk bas för populismen. Canovan påpekar dock att detta endast kan användas på hög nivå för att definiera populistisk ideologi eftersom populister (re-)agerar så olika under olika omständigheter. Som exempel skriver hon att i ett land med starkt skattefinansierat välfärdssystem kan populisterna gå in för ekonomisk liberalism, medan i ett land som förespråkar stark fri marknad kan de tala för protektionism och statligt ingripande. (Canovan 1999, 4)

Canovan framför att populister också påstår sig föra folkets talan, att folket är den ultimata auktoriteten som legitimerar populisternas strävanden och att det medför en dimension om demokratisk makt till dem. "Folket" är dock inte något entydigt utan kan innebära olika variationer av "det enhetliga folket", "vårt folk" och "gemene man/det vanliga folket" och Canovan menar att dessa föreställningar har en splittrande snarare än sammanförande egenskap. Hon tillägger att populister i etablerade demokratier brukar tala om en korrupt, politisk elit som står emot den stora massan av vanligt, anständigt folk. (s. 4–5)

Om populism som stil skriver Canovan att den karaktäriseras som ett "demokratiskt" sätt att verka som riktas till det vanliga folket genom att utnyttja folklig misstänksamhet mot politikens sätt att kommunicera samt byråkrati, samtidigt som man själv använder sig av ett enkelt och direkt språk. Även förhandlingar skall vara direkta och transparenta, istället för hemliga avtal, kompromisser och kohandel. Populister påstår att politikens komplexitet är avsiktlig från politikernas håll. (s. 5–6) Canovan anser att populismens förhållande till demokrati inte är helt entydigt. Å ena sidan konstaterar hon att förespråkande av mera direkt demokrati är en bra sak, å andra sidan att populister inte kan ses som de sanna demokrater som de påstår sig vara (s. 7). Den stora skillnaden är att populister är illiberala medan den västerländska demokratin är liberal (Beetham 1992, 41 i Canovan 1999 7), vilket alltså innebär att populism står i strid med liberal demokrati. I praktiken kan detta leda till majoritarism på minoriteters bekostnad (Dahl 1956, 4–6 i Canovan 1999, 7).

Canovans huvudargument om populismens förhållande till demokrati bygger på filosofen Michael Oakeshotts idéer om demokrati i *The Politics of Faith and the Politics of Scepticism* (1996). Canovan bygger upp en teori om demokratins två ansikten: ett förlösande (på engelska: redemptive), en uppfattning att demokrati är ett uttryck för den impulsiva folkviljan: en folklig styrelse, av folket, för folket, och ett pragmatiskt, en uppfattning att demokrati är ett kontrollsystem för att handskas med (intresse-)konflikter utan våld, och menar att dessa två sidor står i kontrast med varandra men att de trots det inte kan separeras (Canovan 1999, 9–10).

Därutöver skriver hon att populismen matas av spänningen mellan dessa två, och använder som exempel demokratisk rättvisa där alla medborgare garanteras lagens samma rättsliga skydd men att den folkliga uppfattningen om rättvisa inte alltid

sammanfaller med vad lagen föreskriver. Populismen kan i dylika fall utmana det institutionella rättsväsendet genom att anamma folkets spontana krav på utominstitutionella lösningar, tvärt emot rättsstatens principer. (s. 13–14)

Trots att Canovan skriver att populismen utnyttjar motsättningarna mellan den förlösande och den pragmatiska sidan av demokrati, så påpekar hon att populismen påstår sig föra folkets talan. Av detta kan man utläsa att hon uppfattar att populisterna anser att den västerländska liberala demokratin är för pragmatisk och att de strävar efter att bryta ner system, institutioner och dylika ”hinder”.

Utgående från Larssons dimensioner sammanfattar jag Canovans uppfattning av populism enligt följande:

Tabell 2: Sammanställning av Canovans uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner

Grundvärderingar	<ul style="list-style-type: none"> • System- och etablissemangskritik, ifrågasättande av den liberala demokratin • Idé- och värderingskritik, kritik av individualism, internationalism, multikulturalism, tolerans och tro på framsteg
Människosyn	<ul style="list-style-type: none"> • Det enhetliga vanliga folket, representerat av populisterna, ställt mot den politiska eliten
Metod för samhällsförändring	<ul style="list-style-type: none"> • Prioritet för direkt demokrati, avvisande av liberal demokrati, antietablissemangsstrategi • ”Majoritarism” och drivandet av folkets talan • Utnyttjande av kontrasten mellan demokratin förlösande och pragmatiska sidor
Viktigaste enheten i samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Det vanliga folket
Politisk styrelseform	<ul style="list-style-type: none"> • Folkstyrelse, av folket, för folket • Folkomröstningar och medborgarinitiativ, transparens och simplificering • Icke antidemokratisk
Samhällets ekonomiska organisation	<ul style="list-style-type: none"> • Varierar enligt kontext
Det goda samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Inte entydigt definierat men indirekt motsatsen till individualism, internationalism, multikulturalism, tolerans och tro på framsteg

2.4.3 Definition av RHP enligt Cas Mudde 2004

I artikeln *The Populist Zeitgeist* (2004) skriver Cas Mudde att populismen ofta ses som ett hot mot den liberala demokratin (s. 541). Mudde skiljer dock på populism som en politisk stil som använder sig av enkel kommunikation och som försöker spela på folks känslor, och som opportunistisk politik med snabba svar på folks impulsiva önskemål (s. 542). Han menar dock att dessa tolkningar inte är tillräckliga för att beskriva det som den akademiska litteraturen ser som populism, utan tillägger att den akademiska gemenskapen för det mesta tillägger att populismen handlar om förhållandet mellan ”eliten” och ”folket” (s. 543).

Mudde själv definierar populism som ”en ideologi som ultimat ser samhället delat i två homogena och antagonistiska grupper, ’det rena folket’ mot ’den korrumperade eliten’, och enligt vilken politik borde vara ett uttryck för folkets *volonté générale* (på svenska: allmänvilja)” (s. 543). Han tillägger att pluralismen, som kan ses som populismens motsats, ser samhället som en heterogen samling grupper och individer med sina ofta olika åsikter och önskemål. (s. 544)

Vidare skriver han att han ser populism som en distinkt ideologi, men att i motsats till till exempel socialismen eller liberalismen är den tunn, med en begränsad kärna/mitt till vilken en snäv mängd politiska koncept är kopplade (Freeden 1998, 750 i Mudde 2004 544). I populismens kärna finner man naturligtvis ”folket” men runtom den kan det fästas en rad andra ideologier inklusive socialism, ekologism och nationalism (s. 544).

Enligt Mudde är populismen moralistisk snarare än programmatisk och den ser skillnaden mellan ”folket” och ”eliten” som normativ, snarare än empiriska skillnader i beteende och attityder. Denna ”vi mot den”-syn gör att motståndare inte ses endast som annorlunda med avvikande värderingar utan som ”onda!” (Muddes betoning). Konsensus är därmed inte önskvärt. (*ibid.*)

Mudde särskiljer på populism som en form av organisation (baserat på starkt ledarskap) eller ett sätt att kommunicera (enkel, direkt språk och symbolik) med kommentaren att dessa två egenskaper endast tenderar att främja populism, inte definiera den (s. 544–545). Däremot ser han Paul Taggarts begrepp ”heartland” (på svenska ungefär: kärnlandet, hjärtat av landet) som en funktionell term för att beskriva det annars vaga begreppet ”folket”. Med heartland avser Taggart ett

ställe ”där, i populistens sinnevärld, ett dygdigt och enhetligt folk bor” (Taggart 2000, 95 i Mudde 2004, 545). Populismens uppfattning om ”folket” är således en föreställd gemenskap, i likhet med nationen för nationalister. Dock löser detta inte problemet med avgränsningen av ”folket” eftersom det inte är fastställt vem som bor i detta kärnland (Mudde 2004, 545–546).

Mudde konstaterar att det är lättare att slå fast vad populisterna är *emot* (Muddes betoning) och att det inte är överraskande att politiska partiers representation i liberala demokratiska system ifrågasätts av populisterna. Enligt populismen ses partier skapa konstgjorda indelningar av det homogena folket, till förmån för den politiska elitens egenintressen. Men trots partikritiken ser Mudde inte att populisterna skulle vara emot representativ demokrati i sig, eftersom de är reformistiska snarare än revolutionära eller extremistiska (s. 546). Som ett klagomål av det här skriver han att populisterna hävdar att de för ”det förtryckta folkets” talan och att de vill emancipera dem genom att göra dem medvetna om sitt förtryck. I motsats till socialister önskar populisterna dock inte ändra på folkets värderingar och livsstil utan de menar att ”folkets medvetenhet” eller sunda förnuft är grunden för allt det goda och god politik. (s. 546–547)

Då det kommer till populisternas förhållande till politik skriver Mudde att litteraturen i vissa fall påstår att de är motvilligt politiska (Taggart 2000, 68 i Mudde 2004, 547) och att de inte har något emot att en stark ledare driver deras frågor (Mudde 2004, 547). Detta brukar komma till uttryck som ”reaktionsbenägenhet” snarare än som initiativtagande, i motsats till många andra protestbenägna grupper. (s. 547–548).

Mudde beskriver kärnlandets populisterna som ”aningens konservativa, hårt arbetande, laglydiga medborgare som tyst men med växande ilska ser sin värld förvrängas av progressiva, kriminella och främlingar” (s. 557). Kärnlandets populisterna understöder alltså demokrati men är ointresserade av politiskt deltagande (Dahl 2000, 115 i Mudde 2004, 558). De vill gärna ha politiker som *vet* (Muddes betoning) vad folket vill ha (Mudde 2004, 558). För dessa ändamål kan teknokratiska åtgärder användas, dock förutsatt att de endast verkställer folkets vilja utan att påverka den (s. 547). Populisternas fokus är på demokratins output, men i motsats till allmän uppfattning förespråkar de inte deltagande demokrati (*ibid.*) och att man kan påstå att populisterna efterlyser folkomröstningar endast för att kringgå ”elitens” makt (s. 559). Således

förnekar populister inte politisk representation i sig men motsätter de sig att bli representerade av en ”främmande” elit vars politik inte motsvarar deras önskemål och angelägenheter. De uppfattar istället att denna elit representerar diverse särintressen, där man kan identifiera ”de progressiva” och ”de politiskt korrekta” (s. 560–561). Populister ser politisk korrekthet som problematisk och skyr inte tabubelagda ämnen så som frågor som berör rasism (s. 554).

Beträffande populismens position på den klassiska vänster-höger-skalan skriver Mudde att populism återfinns både till vänster och till höger men att i dagens läge är utgångsläget att ett populistparti är (radikal-)höger. Som orsak nämns högerens fokus på nationen och radikalhögerens nationalism. Steget från ”nation” till ”folket” är kort och skillnaden mellan dessa två är otydlig. Han påpekar dock att populism också hittas till vänster, mest dock bland icke-etablerade partier. (s. 548–549)

Utgående från Larssons sju dimensioner för politisk ideologi tolkar jag Muddes definition från år 2004 enligt följande:

Tabell 3: Sammanställning av Muddes 2004 uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner

Grundvärderingar	<ul style="list-style-type: none"> • Utmaning av den politiska elitens maktpositioner • Utmaning av den liberala demokratin, pluralism • Nationalism, folkets homogenitet
Människosyn	<ul style="list-style-type: none"> • Det enhetliga vanliga folket ställt mot den främmande politiska eliten
Metod för samhällsförändring	<ul style="list-style-type: none"> • Avvisande av konsensuspolitik och ifrågasättande av liberal demokrati • Reformen genom den representativa demokratin Utgående från "folkets" vilja
Viktigaste enheten i samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Det vanliga folket • Nationen
Politisk styrelseform	<ul style="list-style-type: none"> • Representativ demokrati men utmaning av den liberala demokratin • Direkt demokrati med folkomröstningar • Icke antidemokratisk eller extremistisk
Samhällets ekonomiska organisation	<ul style="list-style-type: none"> • Odefinierat men implicit "höger"
Det goda samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Kärnlandet med sitt dygdiga och enhetliga folk

2.4.4 Definition av RHP enligt Rydgren 2004

I kapitlet *Vad är radikal högerpopulism?* i boken *Från Le Pen till Pim Fortuyn – Populism och parlamentarisk högerextremism i dagens Europa* skriver Jens Rydgren hur han ser på begreppet. Han inleder sin definition med att notera att det rör sig om partier som blandar inslag från den parlamentariska högerextremismen med populism, och att det mest centrala hos dessa partier är invandrarmotståndet och mer generellt motståndet mot det mångkulturella samhället (Rydgren 2004, 18). Vidare skriver han att flera av de RHP-partier som har någon form av utomparlamentarisk högerextremism som bakgrund har inslag av högerauktoritarism och reaktionism. RHP-partier som saknar ett sådant förflutet tenderar att ha mindre extrema framtoningar (*ibid.*), dock brukar även de ha en stark konservativ förhållning till sociokulturella frågor, så som lag och ordning (strängare straff), och familjen (traditionella könsroller och förkastandet av feminism) (s. 26).

Etnisk nationalism och främlingsfientlighet grundar sig på den etnopluralistiska doktrinen, enligt vilken olika folkslag eller etniciteter måste hållas åtskilda därför att de inte är kompatibla och att blandning av kulturer (multikulturalism) leder till social oro (s. 24–25). I motsats till traditionell rasism är den dock inte nödvändigtvis hierarkisk utan olika etniska grupper kan ses som likvärda men de ska hållas åtskilda från varandra (s. 25). Utöver etnopluralism använder RHP-partier även välfärdschauvinistiska argument i sin kritik mot invandringen, till exempel att invandringen kostar för mycket för upprätthållandet av välfärdssamhället på ”ursprungsbefolkningens” bekostnad. Invandringen ses som en börda och anses således oönskad. (s. 25)

Rydgren beskriver populistisk ideologi som ”en avog eller rent fientlig inställning till idén om representativ demokrati [...], en föreställning om att ”folket” är harmoniskt och homogent, och att ”eliten” eller ”etablissemangen” är väsensskilt från ”folket”, sant föreställningen om att det egna partiet eller ledaren representerar ”folkets röst”. Samtidigt lyfter han fram att populistisk demokratisyn inte är antidemokratisk till skillnad från till exempel nyfascism, utan populistiska rörelser söker legitimitet genom att hävda att de för majoritetens talan, att de representerar ”folkviljan”. (s. 19) Samtidigt anser populistiska partier ofta att den politiska eliten avsiktligt gör politiken svåråtkomlig genom att använda ett byråkratiskt språk, begränsa transparens och helt enkelt låtsas om att enkla saker är svåra (s. 22). Detta ifrågasättande av ”eliten” medför att populistiska partier bedriver en antietablissemangsstrategi, enligt vilken det egna partiet inte endast står i opposition till regeringen utan till hela det politiska etablissemangen. Man menar att den representativa demokratis partier egentligen representerar samma korrupta ”politiska elit” som avsiktligt vilseleder ”folket”. Samtidigt är det viktigt för RHP-partier att undvika att bli stämplade som antidemokratiska eftersom sådana idéer har väldigt lite stöd bland väljarna. (s. 22–23)

Folket är i centrum för populismen, så som redan namnet låter förstå. Vad eller vem som avses med ”folket” är dock inte alltid klart, men för RHP-partier tenderar det att ha en etnisknationalistisk betydelse, vilket innebär att denna syn exkluderar en del grupper, så som invandrare och etniska minoriteter. (s. 20–21)

I och med populismens monolitiska uppfattning om ”folket” så förnekar den

klasskonflikter och övriga särintressen. Istället uppfattas alla inom ”folket” som likvärda och beskrivs ofta som ”vanligt folk” eller ”den lilla människan”, och uppfattas agera med sunt förnuft snarare än med det byråkratiska eller teoretiska tänkande som präglar ”eliten”. (s.21)

Den populistiska ekonomin talar för småskalighet, decentralisering och måttlighet i vinstbegäret. Orsaker till detta är å ena sidan att den populistiska ideologin anser att det leder till att folket alieneras från den folkliga sammanhållningen, å andra sidan förknippar man storkapitalet och ekonomisk globalisering med ”eliten”, som ju ses som ”folkets” fiende. Rydgren påpekar dock att ekonomisk jämlikhet inte är något populistiska partier brukar förespråka, trots att de i vissa fall kan ty sig till sådana argument. (s. 22)

Rydgren poängterar dock att RHP-partiers aldrig prioriterat ekonomiska frågor och att de därför relativt lätt har kunnat anpassa sina positioner till det som situationen kräver. Han hävdar att dessa partier är essentiellt *kulturalistiska*, snarare än *materialistiska*, att värden spelar en större roll än materiella ting. (s. 26)

Slutligen diskuterar Rydgren begreppen radikalism (eller extremism) och vad han avser med det begreppet i RHP-partifamiljnamnet. Han menar att RHP-partier präglas av antipluralism, eller monism, och citerar Lipset och Raab (Lipset och Raab 1970, 6 i Rydgren 2004, 26) enligt vilka ”[extremismens operativa hjärta utgörs] av repressionen av olikhet och avvikelser, av viljan att stänga idéernas marknadsplats [och] av tendensen att behandla konflikter och ambivalens som illegitima” (Rydgrens översättning). Rydgren förklarar att monismen förnekar det demokratiska systemet och/eller universella och egalitära värden, och att RHP-partier inte motsätter sig demokrati som politiskt system, men nog ställer sig skeptiskt till representativ demokrati (Rydgren 2004, 26–27). Däremot menar han att de motsätter sig pluralistiska värden, det vill säga att andra politiska värderingar och ideologier än deras egna inte är önskvärda (s. 27). Deras kulturalistiska ideologi bygger också på en strävan efter en naturlig, harmoniskt organisk ordning (som manifesteras i till exempel nationen eller familjen) och ett förkastande av sådant som anses bryta denna ordning (till exempel invandring, feminism och homosexualitet) (*ibid.*).

Utgående från Larssons dimensioner sammanfattar jag Rydgrens 2004 beskrivning av radikal högerpopulism enligt följande:

Tabell 4: Sammanställning av Rydgrens 2004 uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner

Grundvärderingar	<ul style="list-style-type: none"> • Etnonationalism, kulturalism, invandringskritik • Antipluralism, auktoritarism och konservatism • "Den naturliga ordningen"
Människosyn	<ul style="list-style-type: none"> • Det etniskt homogena "vanliga folket" utrustat med sunt förnuft, mot den korrumperade "politiska eliten" • Etnopluralism, exkluderande av invandrare och etniska minoriteter
Metod för samhällsförändring	<ul style="list-style-type: none"> • Demokratisk, främst direkt demokrati, representation av "folkviljan" • Monism, förnekande av representativ demokrati • Antietablissemangsstrategi
Viktigaste enheten i samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Nationen baserad på etnicitet • Familjen
Politisk styrelseform	<ul style="list-style-type: none"> • Folkstyrelse • Direkt demokrati, kritik av den representativa demokratin • Icke antidemokratisk
Samhällets ekonomiska organisation	<ul style="list-style-type: none"> • Familjekapitalism, småborgerlighet • Förkastande av ekonomisk globalism • Välfärdschauvinism • Låg prioritet för ekonomiska frågor
Det goda samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Den homogena nationalstaten där "den naturliga ordningen" uppfylls och traditioner upprätthålls

2.4.5 Definition av RHP enligt Carter 2005

Elisabeth Carter (2005) har ett mer systematiskt sätt att närma sig begreppet radikal högerpopulism, i jämförelse med de två föregående. Carters artikels (*[Extreme rightwing] party ideology*) syfte är att diskutera extremhögerens ideologi och hur den påverkat partiernas framgångar. Det är då naturligt att hon i större detalj diskuterar vilka ideologier som kan anses definiera de ifrågavarande partierna (Carter 2005, 29) och fastän hon anser att begreppet är svårdefinierat så noterar hon att det inte betyder att en dylik partifamilj inte skulle finnas (Hainsworth 2000, 6 i Carter 2005, 34). Hon framför också sitt val av term för de studerade partierna, högerextremistiska partier (EH-partier), och varför hon valt just den termen. Hon menar att hennes val

av term inte är perfekt utan det som är minst opassande, men också för att det berör partiideologi och för att det antyder att partierna är antidemokratiska och systemkritiska. Till exempel anser hon ordet ”radikal” vara för mångtydigt för att kunna användas i dessa sammanhang. (Carter 2005, 36)

Carter menar att demokrati- och systemmotståndet är det mest definierande elementet för extremhögerpartier. Enligt henne innebär extremism antikonstitutionalism och demokratimotstånd, och förespråkande av en samhällsordning där en grupp dominerar, tvärt emot vad den liberala demokratin står för. Hon tillägger att extremism även avvisar mänskliga rättigheter, pluralism, politisk konkurrens, direkta och hemliga val, rättsstatsprincipen och maktfördelning, egenskaper som hör till den konstitutionella demokratiska staten. (Roberts 1994, 463 i Carter 2005, 30)

Till skillnad från vänsterextremism, som också kan vara systemkritisk, förkastar högerextremismen människors lika värde och särskiljer på människor enligt nationalitet, ras, etnisk grupp och/eller religiös tillhörighet (Carter 2005, 30).

Utgående från dessa premisser ställer Carter upp två huvudpunkter för att definiera högerextremism (s. 31):

- Ett avvisande av demokratisk-konstitutionella staters fundamentala värderingar, förfaranden och institutioner (en egenskap som gör högerextremismen extremistisk)
- Ett avvisande av principen om fundamental mänsklig jämlikhet (en egenskap som gör högerextremismen politiskt höger)

Utgående från sin konceptuella och terminologiska analys ställer Carter upp följande tre grunder för att indela EH-partier (s. 40):

- Immigrationsfrågans betydelse för partierna
- Den rasistiska karaktären i partiers attityder
- Partiernas attityder gällande demokrati, parlamentarism och pluralism

Den första frågan tar upp xenofobi/främlingsfientlighet, eller bristen därav.

Främlingsfientlig innebär rädsla, hat och fientlighet mot utlänningar och avslöjar en oro för den ”interna homogeniteten”. Partier som vill bekämpa invandringen tenderar att förespråka illegala invandrare utvisas, att begränsa flyktingkvoter och dylikt. (s. 41)

Den andra frågan, som berör partiers attityder om ras, delas in i tre grupper: klassiskt

rasistiska, ”nyrasistiska” eller kulturalistiska, och sådana ideologier där rasism inte har plats (s. 45). Den klassiska rasismen framhäver rasernas olikheter utgående från genetik eller biologi, medan den ”nya rasismen” anser att skillnader mellan folk utgår från skillnader i deras kulturer (*ibid.*). Här ingår oftast uppfattningen att ursprungsbefolkningen och den västerländska civilisationen är överlägsen på grund av sin kultur snarare än att den tillhör ”den vita rasen” (s. 47.). Den understryker också att vissa grupper är inkompatibla på grund av kulturella skillnader och följaktligen avvisar den nya rasismen multikulturalismen med motiveringen att den äventyrar olika folkgruppers unika identiteter (*ibid.*).

Den tredje frågan hävdar att EH-partier också kan indelas i tre grupper utgående från deras attityder till demokrati, parlamentarism och pluralism (s. 49). Carter delar in partierna så att den första gruppen inkluderar partier som rakt ut avvisar den konstitutionella demokratins fundamentala värderingar, förfaranden och institutioner, och önskar se den rådande demokratiska ordningen ersatt i sin helhet (*ibid.*). Den andra gruppen består av partier som också visar attityder mot det rådande systemet men istället för att förkasta det, så som den första gruppen, så kräver de märkbara reformer som skulle stärka den verkställandemakten och minska individers och intresseorganisationers fri- och rättigheter (s. 49–50). Den tredje gruppen EH-partier utmanar också det rådande systemet men istället för att kräva total förändring, så som den första gruppen, eller att begränsa demokratin, så som den andra, förespråkar de motsatsen, det vill säga att minska statens inblandning samtidigt som de kräver ökade fri- och rättigheter för individen (s. 50). Carter påpekar dock att det inte är självklart att denna grupp skall räknas till extremhögerpartier (*ibid.*).

Utgående från de presenterade grupperna skapar Carter fem olika typer som kan definieras som extremhögerpartier: 1) nynazistiska (radikala, klassiskt rasistiska, avvisar kategoriskt existerande demokratiska system), 2) nyfascistiska (varken främlingsfientliga eller rasistiska, avvisar kategoriskt existerande demokratiska system), 3) främlingsfientliga auktoritära (radikalt främlingsfientliga, kulturalistiska, krav på reformering av existerande system: mindre demokrati och pluralism, mera stat), 4) främlingsfientliga nyliberala (radikalt främlingsfientliga, kulturalistiska, krav på reformering av existerande system: mera demokrati och mindre stat) och 5) nyliberala populistiska partier (varken främlingsfientliga eller rasistiska, krav på reformering av existerande system (s. 57).

Carter avslutar sin definition med en kommentar om den sista gruppen och dess tillhörighet i EH-partifamiljen. Hon konstatera att eftersom den avvisar existerande demokratiska system är det tillräckligt för att kategorisera den som extremhöger (s. 60).

Utgående från Larssons dimensioner sammanfattar jag Carters definition av EH-partier enligt följande (grupperna är numrerade enligt Carters kategorier för att här lättare kunna särskiljas):

Tabell 5: Sammanställning av Carters uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner

Grundvärderingar	<p>1-2: Kategoriskt förkastande av existerande demokratiska system</p> <p>3-5: Krav på reformering av existerande politiska system</p> <p>1-4: Avvisande av människors lika värde och pluralism, auktoritär</p> <p>5: Krav på mera demokrati och fri- och rättigheter för individen</p> <p>1, 3, 4: Rasistisk/kulturalistisk och främlingsfientlig</p> <p>4-5: Individualistisk</p>
Människosyn	<p>1: Rasistisk och främlingsfientlig</p> <p>3, 4: Kulturalistisk och främlingsfientlig</p> <p>4-5: Individualistisk</p>
Metod för samhällsförändring	<p>1, 2: Total omvälvning av styrelsen</p> <p>3-5: Reformering med demokratiska metoder</p>
Viktigaste enheten i samhället	<p>1-3: Stark stat</p> <p>4-5: Individen</p>
Politisk styrelseform	<p>1: Nationalsocialism</p> <p>2: Fascism</p> <p>3-5: Reformerad representativ demokrati/direkt demokrati</p>
Samhällets ekonomiska organisation	<p>1-3: Stark statlig inblandning</p> <p>4-5: Nyliberalism</p>
Det goda samhället	<p>1: Rasbiologiskt homogent/nationalistiskt</p> <p>2: Fascistiskt</p> <p>3: Kulturellt homogent, auktoritärt</p> <p>4: Kulturellt homogent, nyliberalt</p> <p>5: Nyliberal nattväktarstat</p>

2.4.6 Definition av RHP enligt Mudde 2017

Cas Muddes andra text, kapitlet *Populism – an ideational approach* i The Oxford Handbook of Populism, som jag utgår från för min definition av RHP-begreppet är

från år 2017 och i den skriver han att trots att populism som begrepp definieras väldigt olika så brukar det så gott som alltid utgå från idéer om ”folket” och ”eliten”. (Mudde 2017, 29)

Muddes egen definition av populism har inte ändrats sedan år 2004 och lyder ”[populism är] en ideologi som ultimt ser samhället delat i två homogena och antagonistiska grupper, ’det rena folket’ mot ’den korrumperade eliten’, och enligt vilken politik borde vara ett uttryck för folkets *volonté générale* (på svenska: allmänvilja)” (Mudde 2004, 543 i Mudde 2017, 29). Han fortsätter att denna definition bygger på fyra kärnkoncept (”core concepts”) (Ball 1999, 391 i Mudde 2017, 29): ideologi, folket, eliten och allmänviljan, och att indelningen i ”folket” mot ”eliten” är baserad på moral snarare än klass eller liknande (Mudde 2017, 29). Utgående från detta tilläggs att grunden för folket är dess renhet i meningen att de är ”äkta”, och följaktligen är eliten korrupt för den är oäkta. Renheten och äktheten är definierade enligt moraliska termer, vilket betyder att det handlar om ”att göra det som är rätt för alla”. Det här möjliggörs av att populismen ser ”folket” som en homogen grupp, där ”eliten” kommer från samma grupp som folket men att de valt att svika folket och ge preferens åt särintressen och elitens oäkta moral. (s. 29–30)

Liksom år 2004 skriver Mudde även 2017 att populismen är en tunn ideologi med en begränsad kärna (Mudde 2004, 544 i Mudde 2017, 30). Han menar att detta visar att populismens ambition är mera återhållsam, vilket kommer till uttryck i form av att populister brukar ha begränsat med synpunkter om politiska institutioner och socioekonomiska frågor (s. 30). Han tillägger dock att den populistiska ideologins natur som full ideologi eller en tunnare variant oftast är av sekundär betydelse inom forskningen, och att den dualistiska indelningen i ”folket” och ”eliten” framkommer oberoende av synsätt (*ibid.*).

”Folket” är populismens kärna och ”eliten” (dess motsats) och ”allmänviljan” (dess yttring) är härledda ur det (s. 31). Denna uppdelning är moralistisk och innebär att folket är ”rent”, och trots att begreppet ”rent” är vagt så är det otvetydigt att det är kulturalistiskt bestämt. Även 2017 använder Mudde Paul Taggarts term ”heartland” (kärnlandet) (Taggar 2000, 4 i Mudde 2017, s 32) som exempel på populismens idealiserade gemenskap (Taggart 2004, 4 i Mudde 2017, 32). Detta kärnland är dock inte definierat men för att det skall vara nyttigt för populisterna så måste de i

praktiken definiera det, vilket sker enligt den politiska kontext där populisterna är verksamma (Mudde 2017, 32). Följaktligen tenderar populisternas uppfattning om folket att basera sig på en självuppfattning, eftersom populisterna ser sig som folkets representanter (*ibid.*). Den ”tilläggsideologi” som är kopplad till populismen brukar i praktiken vara den avgörande faktorn för hur populisterna definierar folket (till exempel arbetarklassen för socialpopulismen). (*ibid.*)

Vidare skriver Mudde att på ett teoretiskt plan jämförs ”folket och ”eliten” endast på en dimension; den moraliska (s. 33). Men i praktiken kombinerar populister populismen med andra ideologier och ger ”folket” olika betydelser (*ibid.*). Då eliten är folkets motsats har definitionen av folket implikationer också på definitionen av eliten. Men en del populister kombinerar populism och nationalism (s. 33). Dessa ser två olika indelningar mellan folket och övriga, nämligen den nativistiska, där etniska minoriteter och invandrare exkluderas från folket, och den moraliska, enligt vilken eliten, som nog anses höra till samma nation, exkluderas på grund av sina förvrängda värderingar och felaktiga prioriteter (särintressen) (*ibid.*).

Beträffande allmänviljan (*volonté générale*), det sista av Muddes fyra kärnkoncept, är även den enligt populismen starkt förankrad i den homogena uppfattningen om folket (*ibid.*). Populismen anser att politiken borde följa folkets allmänvilja, och då det homogena folket betraktas ha gemensamma intressen och preferenser så innebär det att interna splittringar inom folket är konstgjorda eller irrelevanta. Folkets politik utgår från det sunda förnuftet som baserar sig på ärlighet och logiska prioriteringar för det vanliga folket. Således betyder det att de som motsäger sig det sunda förnuftet är ondsinta och tillhör eliten. I praktiken kommer det här till uttryck som förespråkande av enkla lösningar på komplexa problem, problem som populisterna låter förstå är orsakade av eliten (*ibid.*). Lösningar som baserar sig på sunt förnuft är varken ideologiska eller partibundna, istället utgår de ”logiskt” från allmänviljan som populisterna påstår sig representera. Som motsats till populisternas logiska lösningar på folkets problem står eliten som representanter för särintressena. Särintressen står i kontrast till det homogena folket och avfärdas därför av populismen. (*ibid.*)

Utöver de fyra kärnkoncepten utgår Mudde från Giovanni Sartori (1970, 1039 i Mudde 2017, 34) och skriver att populismen har två motsatser: elitism och pluralism. Populism och elitism har dock som gemensamt att de båda står emot liberal

demokrati eftersom de motsätter sig kompromisser (Mudde 2017, 34). Mudde skriver att elitismen dock inte är speciellt aktuellt i dagens läge men att pluralismen i desto större grad är populismens direkta motsats (*ibid.*). Där populismen ser det homogena folket, ser pluralismen att folket är indelat i olika grupper och att politik är ”konsten att kompromissa” (s. 34).

Mudde skriver också att den populistiska ideologin i dagens läge så gott som alltid kombineras med nationalismen eller socialismen. De socialpopulistiska exemplen hittas oftast i Latinamerika, medan populism kombinerat med nationalism är vanligt i Europa. Mudde poängterar att det i Europa är så vanligt att populism är kombinerat med nationalism att en del forskare anser att nationalismen är en definierande egenskap för populismen eller tvärtom. Han nämner dock att det under senare tid även förekommit nyliberala populistpartier i Europa. (s. 37)

Slutligen skriver Mudde att skillnaden mellan vänster- och högerpopulism är deras syn på jämlikhet (Norbert Bobbio 1996 i Mudde 2017) och att populismen kan vara inkluderande eller exkluderande i förhållande till tre dimensioner: materialistisk, politisk och symbolisk (Mudde och Rovira Kaltwasser 2013, 148 i Mudde 2017, 37). Den första dimensionen handlar om hur statliga resurser fördelas till diverse grupper i samhället, den andra om politiskt deltagande och politisk konkurrens, och den tredje om in- och utgrupper, det vill säga avgränsandet av ”folket” och dess motsats ”eliten”. (s. 37)

Utgående från Larssons dimensioner sammanfattar jag Muddes definition från 2017 enligt följande:

Tabell 6: Sammanställning av Muddes 2017 uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner

Grundvärderingar	<ul style="list-style-type: none"> • Samhällets moralistiska tudelning i folket mot eliten • Utmaning av elitens maktposition • Nationalism som exkluderar etniska minoriteter och invandrare
Människosyn	<ul style="list-style-type: none"> • Det etniskt homogena folket mot etniska minoriteter och invandrare • Det rena folket mot den korrumperade eliten
Metod för samhällsförändring	<ul style="list-style-type: none"> • Avvisande av konsensuspolitik • Utgående från "folkviljan", det sunda förnuftet
Viktigaste enheten i samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Det rena, hederliga folket, utrustat med sunt förnuft och dess allmänvilja
Politisk styrelseform	<ul style="list-style-type: none"> • "Populistisk", det vill säga förenklande, utgående från det logiska, sunda förnuftet till förmån för det vanliga folket • Förkastande av ideologiska och partipolitiska lösningar, kompromisser, särintressen, pluralism
Samhällets ekonomiska organisation	<ul style="list-style-type: none"> • Som tunn ideologi finns det utrymme för olika alternativ. Ekonomin inte en primär fråga • Exkluderande, prioritet för "folket"
Det goda samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Det rena folket som bor i kärnlandet • Kärnlandet definierat enligt landet där populisterna är verksamma

2.4.7 Definition av RHP enligt Rydgren 2018

I sitt kapitel *The Radical Right: An Introduction* i *The Oxford Handbook of the Radical Right* inleder Jens Rydgren att det gemensamma för radikala högerpartier är betoning av etnonationalistiskt grundade myter om det förgångna och att deras målsättningar riktas mot att stärka nationen genom att göra den etniskt mer homogen, och i många fall genom att återgå till traditionella värderingar (s. 23). Därtill använder de sig av populism för att utpeka eliter för att prioritera särintressen framom folkets intressen (*ibid.*). Denna ideologiska kärna kommer i praktiken till uttryck som sociokulturell auktoritarism (Rydgren 2007 i Rydgren 2018, 23), samt som att radikalhögern utpekar ett antal hot mot nationen, därav invandringen är det största (Rydgren 2018, 24). Övriga hot inkluderar övernationella entiteter så som

Europeiska unionen, och för vissa radikalhögerpartier även multinationella företag, ekonomisk globalisering och processer som främjar universalism och homogenisering (Betz och Johnson 2004, samt Griffin 2000 i Rydgren 2018, 24). Rydgren förklarar sin syn på extremism utgående från Powell. Det innebär krav på stora samhälleliga förändringar (Powell 1986, 359 i Rydgren 2018, 24) som avviker från rådande konsensus (Rydgren 2018, 24). Dessutom är extremism antipluralistisk och monistisk, och dess ”operativa hjärta” är att förtrycka avvikelser och avvikande åsikter (*ibid.*). Den vill stänga idéernas marknadsplats (*ibid.*).

Politisk monism kommer till uttryck på två sätt: förnekandet av demokratiska politiska system och/eller förnekandet av universella och egalitära rättigheter. Den ena formen av högerextremism motsätter sig demokrati (extremhöger), den andra gör det inte explicit men ifrågasätter nog hur representativ demokrati fungerar i dagens samhälle (radikalhöger). Denna radikalhöger påstår sig representera ”äkta demokrati”, i motsats till den ”humbugdemokrati” som den ser att moderna samhällen upprätthåller och Rydgren beskriver dem som extremister främst på grund av att de förnekar pluralism och men också för att de motsätter sig grupperingar inom och indelningar av ”folket” (*ibid.*). Trots radikalhögerens godkännande av demokratiskt förfarande så är dess idealsamhälle etnokrati, som i sin tur går mot den liberala demokratis pluralistiska värderingar (Betz 2005 samt Minkenberg 2000 i Rydgren 2018, 24). Enligt Rydgren är skillnaden mellan extremhöger och radikalhöger inte alltid entydig (s. 25).

Rydgren utgår från Norberto Bobbio (1996) då han konstaterar att skillnaden mellan radikalhöger och radikalvänster är att den förra inte står för jämlikhet. Trots att ekonomiska frågor inte står högerextremistiska partier nära så påpekar han att man inte kan påstå att de skulle arbeta för att motverka klasskillnader, men däremot att de är närmast fientliga till att öka jämlikhet baserad på etnicitet och invandrarsstatus, och även jämställdhet. I dessa hänseenden är de inte endast emot att öka jämlikhet utan också för att radikalt öka ojämlikhet till ”de födda” fördel. Radikalhöger är alltså radikalhöger främst på grund av sociokulturella värderingar. (s. 25)

Denna prioritet för sociokulturella frågor är främst kopplad till uppfattningar om nationell identitet. Rydgren citerar Betz och Johnson (2004, 323) och skriver att radikalhögerens politiska program kan förstås som “ett svar på den etnonationalistiska

dominansens erosion, vilken karaktäriserar mycket av de moderna nationalstaternas historia” (Rydgren 2018, 25). Radikalhögerns etnopluralism ser kultur och etnicitet som monolitiska och deterministiska, och anser att olika folk inte skall blandas ihop eftersom det leder till kulturell undergång (s. 26.). Men trots dessa uppfattningar ser radikalhögern inte att olika kulturer skulle vara rangordnade, i motsats till klassisk rasism, bara att de inte är kompatibla eller kommensurabla (Betz och Johnson 2004 samt Taguieff 1988 i Rydgren 2018, 26).

Radikalhögerns strävan efter kulturell pluralism, varje kultur skild för sig, är i dagens läge den mest utmärkande egenskapen för den högerradikala partifamiljen (Rydgren 2005 i Rydgren 2018, 26). I praktiken kommer det här främst till uttryck som en oro för den påstådda ”invandrarinvasionen” (Rydgren 2018, 26). Invandrare ses som problem på fyra olika vis; 1) som hot mot den etnonationella identiteten, 2) som stor orsak till kriminalitet, 3) som orsak till arbetslöshet, och 4) för att de anses missbruka välfärdssamhällets generositet (*ibid.*). Punkt tre och fyra framförs med ”nationell preferens”, det vill säga att ursprungsbefolkningen skall ha prioritet i de frågorna (s. 26–27).

Rydgrens uppfattning om radikalhögerns förhållande till populism är uppdelad i två karaktäriserande egenskaper (s. 27). Enligt den första tenderar dessa partier att se samhället uppdelat i två homogena och antagonistiska grupper enligt Muddes definition (Mudde 2004, 543 i Rydgren 2018, 27). Enligt den andra har den populistiska antietablissemangsstrategin varit avgörande för radikalhögerns framgångar, och den har försökt föra sig fram som ”den politiska klassens” motståndare utan att framstå som antidemokratiska (Rydgren 2018, 27). För att skapa denna bild av tudelning försöker populistpartier påvisa att övriga partier egentligen bildar den homogena politiska klassen och att skillnaderna mellan regerings- och oppositionspartier är endast ytliga eller att de fokuserar på irrelevanta frågor (*ibid.*). Utgående från den här strategin kan radikalhögern presentera sig själv som de verkliga demokratikämparna, de partier eller rörelser som bevakar ”den vanliga människans” intressen (*ibid.*). Denna tudelning gör dock kompromisser och förhandlingar svåra, till den liberala demokratins förtret (Eatwell 2004 i Rydgren 2018, 28).

Rydgren sammanfattar dock att det är etnonationalismen och inte populismen som är den definierande egenskapen hos radikalhögern (Rydgren 2017 i Rydgren 2018, 28).

I praktiken betyder detta att de populistiska undertonerna kan härledas från etnonationalismen, till exempel med det antielitistiska budskapet att etablerade partier, medier och intellektuella har förrått sitt land genom att omfatta multikulturalism och internationalistiska idéer, samt att böja sig för övernationella organisationer (Rydgren 2018, 28).

Slutligen tar Rydgren del av påståenden om radikalhögerns koppling till fascismen. Han utgår från Roger Griffins tre komponenter för ”fascistiskt minimum”: återfödelsemyten, populistisk ultranationalism och dekadensmyten (Griffin 1991, 201 i Rydgren 2018, 29). Rydgren menar att trots att radikalhögerns populistiska ultranationalism är inåtvänd och mindre aggressiv så hör den ändå till dessa partiers ideologiska kärna (Rydgren 2018, 29). Dekadensmyten ser Rydgren som mindre framstående, trots att en del radikalhögerpartier använt sig av den i sin retorik (*ibid.*). Den stora skillnaden mellan fascism och radikalhögern är återfödelsemyten. Enligt den står samhället inför en ny start efter en kris eller period av förfall och att historien står inför en avgörande vändning (Griffin 1991, 33, 35 i Rydgren 2018, 29). I praktiken kommer det här till uttryck i att radikalhögern inte ser framåt mot en ny världsordning som ersättande för det demokratiska systemet (Griffin 2000 i Rydgren 2018, 29), utan vill återgå till en svunnen tid (Rydgren 2018, 29). Rydgrens slutsats är att högerextrema partier inte är fascistiska men nog har en del samhörighet med dem och att det kan vara utmanande att göra klara skillnader mellan dem (*ibid.*).

Utgående från Larssons dimensioner sammanfattar jag Rydgrens beskrivning av radikal högerpopulism 2018 enligt följande:

Tabell 7: Sammanställning av Rydgrens 2017 uppfattning om RHP utgående från Larssons dimensioner

Grundvärderingar	<ul style="list-style-type: none"> • Etnonationalism, etnisk homogenitet, traditionalism • Etnisk och kulturell monism och determinism, avvisande av egalitarism och pluralism • Socialkulturalism, främst nationell identitet
Människosyn	<ul style="list-style-type: none"> • Det etnisk homogena folket, skepticism mot invandrare och etniska minoriteter • Sekundärt: populistisk, utmanande av etablerade partier
Metod för samhällsförändring	<ul style="list-style-type: none"> • Extremhöger: ”ny ordning”, antidemokrati • Radikalthöger: godkänner demokrati men ifrågasätter liberal demokrati
Viktigaste enheten i samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Det egna folket baserat på etnicitet
Politisk styrelseform	<ul style="list-style-type: none"> • Populistisk folkstyrelse; ”äka demokrati”
Samhällets ekonomiska organisation	<ul style="list-style-type: none"> • Av sekundär betydelse • Prioritet för ursprungsbefolkningen
Det goda samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Etnokrati

2.5 Sammanfattning av definitionen för radikal högerpopulistisk ideologi

Jag sammanfattar de olika författarnas syn på radikal högerpopulism så att varje av Larssons sju dimensioner behandlas skilt för sig. Avsikten är att för varje dimension få en klar uppfattning av vad den generella uppfattningen om RHP är, för att i följande underkapitel sammanställa analysramen kring detta. Sammanställningen kommer således att bli ett slags ”medeltal” av författarnas definitioner.

Märk att Carters fem kategorier eller typer, som framkom i kapitel 2.4.4, används även här för att göra skillnad i hennes typologi.

Tabell 8: Sammanställning av dimensionen "grundvärderingar" enligt författarna

Canovan 1999	<ul style="list-style-type: none"> • System- och etablissemangskritik, ifrågasättande av den liberala demokratin • Idé- och värderingskritik, kritik av individualism, internationalism, multikulturalism, tolerans och tro på framsteg
Mudde 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Utmanande av den politiska elitens maktpositioner • Utmaning av den liberala demokratin, pluralism • Nationalism, folkets homogenitet
Rydgren 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Etnonationalistiskt invandarmotstånd och populism • Kulturalism, värdebaserad ideologi • "Den naturliga ordningen"
Carter 2005	<ul style="list-style-type: none"> • 1-2: Kategoriskt förkastande av existerande demokratiska system • 3-5: Krav på reformering av existerande politiska system • 1-4: Avvisande av människors lika värde och pluralism • 5: Krav på ökad demokrati och fri- och rättigheter för individen • 1, 3-4: Rasistisk/kulturalistisk och främlingsfientlig • 4-5: Individualistisk
Mudde 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Samhällets moralistiska tudelning i folket mot eliten • Utmaning av elitens maktposition • Nationalism som exkluderar etniska minoriteter och invandrare
Rydgren 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Etnonationalism, etnisk homogenitet, traditionalism • Etnisk och kulturell monism och determinism, avvisande av egalitarism och pluralism • Socialkulturalism, främst nationell identitet

Sammanställningen ovan (tabell 8) visar att författarnas syn på RHP-ideologins grundvärderingar fördelas på två huvudteman: utmaning eller kritik av det rådande liberaldemokratiska politiska systemet och utmaning av "eliten" å "det vanliga folkets" vägnar, samt förkastande av egalitarismen och pluralismen till förmån för kulturalism, monism och/eller etnonationalism och främjande av värdebaserade frågor framom materialistiska. Dessa två indelningar framkommer, med små variationer, i alla sex granskade definitioner.

Motståndet mot pluralism kan kopplas ihop med kritiken av liberal demokrati om man utgår från att detta motstånd innebär "att stänga idéernas marknadsplats" (se Mudde 2004, Rydgren 2004 och 2018). Med andra ord kan man finna ett samband mellan systemkritiken och pluralismkritiken, vilket måste ses som grundläggande för den radikala högerpopulismens värderingar.

Ett antal avvikelser (outliers) finns dock, som i korthet kan hänvisas till genom grupperna 1 och 2, samt 4 och 5 i Carters typologi. De två första inkluderar nynazism och nyfascism vilka de övriga författarna implicit eller explicit kategoriserar

som ”för extrema” därför att dessa grupper eftersträvar en total förändring av det politiska systemet och förkasta demokrati, snarare än ”endast” reformering av det politiska systemet. Grupp 4 och 5 avviker genom att dess system- eller demokratikritik utgår från individen istället för att vara auktoritär till sin natur, något som inte stämmer överens med de övriga författarnas synpunkter beträffande detta.

Tabell 9: Sammanställning av dimensionen ”människosyn” enligt författarna

Canovan 1999	<ul style="list-style-type: none"> • Det enhetliga/vanliga folket representerat av populisterna, ställt mot den politiska eliten
Mudde 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Det enhetliga vanliga folket ställt mot den främmande politiska eliten
Rydgren 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Det homogena ”vanliga folket”, utrustat med sunt förnuft • Etnonationalism
Carter 2005	<ul style="list-style-type: none"> • 1, 3, 4: Rasistisk/kulturalistisk och främlingsfientlig • 4-5: individualistisk • 2: definieras inte
Mudde 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Tudelad: 1) det etnisk homogena folket mot etniska minoriteter/invandrare, 2) det rena folket mot den korrumperade eliten
Rydgren 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Det etniskt homogena folket, skepticism mot invandrare och etniska minoriteter • Sekundärt: folket mot eliten, utmanande av ”den politiska klassen”

Även författarnas uppfattning om RHP:s människosyn kan delas in i två huvudgrupper. Båda utgår från det enhetliga, homogena och/eller rena vanliga folket, ofta utrustat med sunt förnuft, men skillnaden är att de ställs å ena sidan mot den korrumperade eliten, å andra sidan mot invandrare och etniska minoriteter. Det gemensamma för dessa två indelningar är en ”vi-mot-dem”-mentalitet där ”utgruppen” presenteras som en form av ”folkets fiende” och används för att legitimera de egna strävandena.

Canovan är den enda som inte lyfter fram någon form av nationalism eller nativism. Samtidigt är Carters första grupp, nynazism, det enda fall där ”klassisk rasism” framkommer. I alla övriga fall där invandrarmotstånd eller xenofobi framkommer är det baserat på ”nyrasism” som baserar sig på etnicitet eller etnopluralism.

I Carters typologi finner man också hennes grupper 4 och 5 som kunde kategoriseras som outliers eftersom de definieras av individualism, något som inte de övriga författarna ser som något centralt för RHP.

Tabell 10: Sammanställning av dimensionen "metod för samhällsförändring" enligt författarna

Canovan 1999	<ul style="list-style-type: none"> • Prioritet för direkt demokrati, avvisande av liberal demokrati, anti-etablissemangsstrategi • "Majoritarism" och drivandet av folkets talan • Utnyttjande av kontrasten mellan demokratins förlösande och pragmatiska sidor
Mudde 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Ifrågasättande av konsensuspolitik och liberal demokrati • Reformen genom den representativa demokratin • Utgående från "folkets" vilja
Rydgren 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Demokratisk, främst direkt demokrati • Anti-etablissemangsstrategi
Carter 2005	<ul style="list-style-type: none"> • 1, 2: Total omvälvning av styrelsen • 2, 3, 4: Reformering med demokratiska metoder
Mudde 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Avvisande av konsensuspolitik • Utgående från "folkviljan", det sunda förnuftet
Rydgren 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Godkänner demokrati men ifrågasätter liberal demokrati

Den radikala högerpopulismens syn på samhällsförändring är författarna väldigt ense om. Enligt dem förespråkar radikala högerpopulister ofta direkt demokrati som alternativ till det rådande representativa demokratiska systemet och den tillhörande konsensuspolitiken. Därtill anser de att RHP ifrågasätter den liberala demokratin, närmast för att den bygger på pluralism som ju RHP inte godkänner, och att detta kan användas som strategi för att utmana hela det politiska etablissemang och dess tillhörande aktörer, det vill säga "den politiska eliten". Det som de radikala högerpopulisterna använder för att legitimera denna kritik och strategi är deras uppfattning att de för "folkets" talan eller uppfyller "folkviljan" och att den korrumperade eliten missbrukar de demokratiska institutionerna till förmån för diverse särintressen. Vi finner åter Carters grupp 1 och 2 som outliers eftersom dessa två grupper eftersträvar en total omvälvning av samhällets styrelse, en "ny ordning", istället för att ty sig till den representativa demokratins processer och institutioner. I de övriga fallen är det nämligen så att trots att den radikala högerpopulismen ställer sig tveksamt till den liberala demokratin och den tillhörande pluralismen så önskar de inte kullkasta den representativa demokratin i sig.

Tabell 11: Sammanställning av dimensionen "viktigaste enhet i samhället" enligt författarna

Canovan 1999	<ul style="list-style-type: none"> • Det vanliga folket
Mudde 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Det vanliga folket med dess allmänvilja • Nationen
Rydgren 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Nationen • Familjen
Carter 2005	<ul style="list-style-type: none"> • 1-3: Stark stat • 4-5: Individen
Mudde 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Det rena, hederliga folket, utrustat med sunt förnuft, och dess allmänvilja
Rydgren 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Det egna folket baserat på etnicitet

Vad den viktigaste enheten i samhället är för radikala högerpopulister kan inte vara något annat än "folket". Dock är det inte definierat vad "folket" innebär men till de olika variationerna finner vi "det egna", "det hederliga", folket baserat på etnicitet eller nationen, och att folket har sunt förnuft eller allmänvilja. Den här uppfattningen är i hög grad härledd från människosynen och dess tudelning i folket mot eliten eller etniska minoriteter (se tidigare avsnitt).

Rydgren 2004 nämner även familjen, men eftersom övriga texter inte lyfter fram den som viktig enhet i samhället så måste den bortses som sekundär (de facto ser jag "familjen" mera som en del av den traditionalism som RHP-partier tenderar att förespråka, vilken i sin tur är en del av RHP:s ideala samhälle, se avsnittet om "det goda samhället" längre fram). Samma gäller Carters grupper 4 och 5, där individen står i fokus framom andra aktörer eller grupper i samhället.

Carter menar att i hennes grupper 1–3 är en stark stat den mest centrala enheten i samhället. I och med att dessa tre grupper, enligt Carter, också utgår från etnicitet på olika sätt så anser jag det rimligt att anta att den starka staten betyder nationalstaten. Kopplingen mellan nation och folk är inte heller speciellt långsökt, speciellt om man utgår från att enheten "folket" är baserat på etnicitet. Följaktligen finns det starka kopplingar mellan folket, nationen och staten.

Tabell 12: Sammanställning av dimensionen "politisk styrelseform" enligt författarna

Canovan 1999	<ul style="list-style-type: none"> • Folkstyrelse, av folket, för folket • Folkomröstningar och medborgarinitiativ, transparens och simplificering • Icke antidemokratisk
Mudde 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Representativ demokrati men utmaning av den liberala demokratin • Direkt demokrati med folkomröstningar • Icke antidemokratisk eller extremistisk
Rydgren 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Folkstyrelse • Direkt demokrati, kritik av den representativa demokratin • Icke antidemokratisk
Carter 2005	<ul style="list-style-type: none"> • 1: Nationalsocialism • 2: Fascism • 3-5: Reformerad representativ demokrati/direkt demokrati
Mudde 2017	<ul style="list-style-type: none"> • "Populistisk", dvs. förenklande, utgående från det logiska, sunda förnuftet till förmån för det vanliga folket • Förkastande av ideologiska och partipolitiska lösningar, kompromisser, särintressen, pluralism
Rydgren 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Populistisk folkstyrelse, "äkta demokrati"

Även beträffande politisk styrelseform finner man några gemensamma teman hos författarna. Som noterades under "metod för samhällsändring" talar radikala högerpopulister ofta för direkt demokrati, samtidigt som de inte vill radera den representativa demokratin eller är antidemokratiska. Att RHP inte är antidemokratisk är något som omnämns flera gånger av författarna och måste ses som en viktig del av den radikala högerpopulismens metod för samhällelig förändring. Med andra ord eftersträvar radikala högerpopulister förenklad och mer "människonära" demokrati utgående från och till förmån för folket istället för ideologiska särintresse utan att vara extremistiska.

Inte oväntat framstår Carters grupper 1 och 2 även här som undantag i och med att både nationalsocialism och fascism är antidemokratiska till sin natur. Jag lämnar dem således utan vidare diskussion utanför definitionen.

Tabell 13: Sammanställning av dimensionen "samhällets ekonomiska organisation" enligt författarna

Canovan 1999	<ul style="list-style-type: none"> • Varierar enligt kontext • Låg prioritet
Mudde 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Odefinierad men implicit "höger"
Rydgren 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Familjekapitalism, småborgerlighet • Förkastande av ekonomisk globalism • Velfärdschauvinism
Carter 2005	<ul style="list-style-type: none"> • 1-3: stark statlig inblandning • 4-5: nyliberalism
Mudde 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Som tunn ideologi finns det utrymme för olika variationer. Ekonomin inte en primär fråga • Exkluderande, prioritet för "folket"
Rydgren 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Av sekundär betydelse • Prioritet för ursprungsbefolkningen

Samhällets ekonomiska organisation är en intressant dimension eftersom man inte kan se något genomgående tema i författarnas presentationer av sina uppfattningar om den frågan. Canovan och Mudde 2017 menar att den radikala högerpopulistiska ideologin möjliggör att den kopplas ihop med diverse ekonomiska ideologier, både till höger och vänster på den politiska skalan. Rydgrens uppfattning både 2004 och 2018 inkluderar velfärdschauvinism som utgår från etnonationalismen. Mudde 2017 kan tolkas vara inne på samma exkluderande linje då han skriver att RHP anser att "folket" skall ha prioritet också i denna fråga i samhället.

Jag ser som möjlig orsak till detta "ointresse" för ekonomiska frågor hos den radikala högerpopulismen Muddes (2004, 26) påpekande att RHP intresserar sig för värdebaserade frågor framom materialistiska. Som motexempel kan man ta vänsterpopulismen, som baserar sig på socialism, som brukar ha ett väldigt starkt fokus på samhällets resursfördelning. Mudde 2017:s tanke att populism som tunn ideologi kan kopplas till diverse andra ideologier ger den radikala högerpopulismen möjlighet att kopplas till ekonomiska ideologier enligt situation eller kontext, så som Canovan konstaterar att brukar vara fallet. Mudde 2017 (s. 37) påpekar dock att europeisk populism tenderar att vara radikalhöger eller nationalistisk.

Rydgren 2004 är den enda som lyfter fram konkreta ekonomiska frågor. Han nämner att RHP tenderar att förespråka familjekapitalism och småborgerligt privatföretagande, och att ta avstånd från den globala ekonomin.

Carters fem grupper utgör åter undantag i jämförelse med övriga författareshetolkningar. I motsats till de övriga lyfter hon fram att grupperna 1-3 efterlyser en

stark stat och ökad statlig styrning, och grupperna 4-5 som önskar det motsatta, det vill säga mindre stat och ökad individuell frihet. Det sistnämnda tolkar jag som ökad marknadsliberalism, vilket i högsta grad är en typ av ekonomisk ideologi.

Sammanfattat konstaterar jag att samhällets ekonomiska organisation inom den högerpopulistiska ideologin oftast är av sekundär betydelse. I de fall där ekonomiska frågor tas upp utgår de från värdebaserade frågor, snarare än materialistiska, vilket antas komma till uttryck som välfärdschauvinism till förmån för den infödda befolkningen. I de fall där ”klassiska” ekonomiska tankar framkommer utgår jag från en blandning av Rydgren 2004 och Carter och antar att RHP-ekonomi är kapitalistisk till sin natur, dock med fokus på småskalighet och måttlighet snarare än nyliberal laissez-fair kapitalism. I kapitel 3 förklarar jag hur jag operationaliserar det här för analysen i kapitel 4.

Tabell 14: Sammanställning av dimensionen ”det goda samhället” enligt författarna

Canovan 1999	<ul style="list-style-type: none"> • Inte entydigt definierat men indirekt motsatsen till individualism, internationalism, multikulturalism, tolerans och tro på framsteg
Mudde 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Kärnlandet med sitt dygdiga och enhetliga folk
Rydgren 2004	<ul style="list-style-type: none"> • Den homogena nationalstaten där ”den naturliga ordningen” uppfylls och traditionalism upprätthålls
Carter 2005	<ol style="list-style-type: none"> 1: Rasbiologiskt homogent, nationalsocialistiskt 2: Fascistiskt 3: Kulturellt homogent, auktoritärt 4: Kulturellt homogent, nyliberalt 5: Nyliberalt
Mudde 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Det rena folket som bor i kärnlandet • Kärnlandet definierat enligt det land där populisterna är verksamma
Rydgren 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Etnokrati

Den sista av Larssons dimensioner, det goda samhället eller utopin, beskrivs direkt eller indirekt av författarna utgående från det ”rena folket” som lever i det idealiserade homogena kärnlandet (Paul Taggarts Heartland). Eftersom ”utopi” är en form av framtidsvision eller målsättning så kan man anta att de utmaningar eller missförhållanden som radikala högerpopulister ser i dagens samhälle är övervunna i utopin. Man kan härleda att RHP-utopin är fri från dem man ser som ”fiender” idag.

Som det framgått i de föregående styckena kan man skönja vissa teman som upprepas hos flera av författarna. Det mest framstående beträffande idealsamhället är kärnlandet där homogenitet är grunden för harmoni hos folket. Den radikala högerpopulismen uppfattar att homogenitet bland folket leder till avsaknaden av konflikter inom samhället. Det har tidigare konstaterats att "folket" är kontextbundet och icke definierat men samtidigt lyfter Rydgren 2004, 2018 och Carter fram etnicitet, kultur och nationalism som "krav" på RHP:s idealsamhälle. Med andra ord kan man dra slutsatsen att det åtminstone till dessa tre tolkningar hör att "folket" är etniskt homogent i radikala högerpopulismens idealsamhälle. Kärnlandet har beskrivits utgående från Taggarts Heartland som ett ideal som bygger på nostalgi och traditioner, där ett dygdigt folk bor och lever i harmoni. Rydgren 2004 nämner också att RHP-partier brukar lyfta fram familjens roll som viktig enhet i samhället. Jag uppfattar det här som en form av traditionalism och som en motreaktion på den individualism som råder i dagens samhälle och som RHP ifrågasätter.

Carters grupper 1–2 och 5 utgör igen avvikelser i den annars rätt entydiga tabellen ovan (tabell 14). Nationalsocialism och fascism måste även här ses som alltför extrema representationer av RHP och avvisas därför. Grupp 5, som bygger på stark nyliberalism utan xenofobi, kunde ses som en nattväktarstat där individen åtnjuter vida fri- och rättigheter. Den här synen på RHP får inte stöd av de övriga studerade fallen och ses därmed också som outlier.

2.5.1 Sammanställning av definitionen

Utgående från sammanställningen ovan ställer jag upp och redogör för den definition av radikal högerpopulistisk ideologi jag använder mig av i den här avhandlingen. Men före det tar jag upp ett par punkter som jag anser relevanta gällande definitionen.

Det är här tillfälle att med hänvisning till avgränsningen i kapitel 1.3 förkasta Carters grupper 1, 2 och 5, det vill säga nynazism, nyfascism samt icke-främlingsfientlig nyliberalistisk populism. Dessa tre typologier avviker på så gott som alla punkter från de övriga beskrivningarna av radikal högerpopulism och måste därför anses falla utanför min definitions ram. Carters grupper 3 och 4, som definieras av en radikal reformvilja av existerande demokratiska institutioner utan att vara extremistiska och

xenofobi, motsvarar däremot väldigt bra vad de övriga författarna anser om RHP och kan därför anses förstärka definitionen av RHP. Skillnaderna mellan dessa två grupper syns på ekonomiska frågor tillåts eftersom den ekonomiska dimensionen av min definition är av litet intresse eller varierar enligt kontext (se Canovan 1999 och Mudde 2017).

En av grundidéerna i den här studien är att definiera radikal högerpopulistisk ideologi utgående från rådande uppfattningar om RHP, vilket jag gör med stöd av Larssons sju dimensioner. Jag har nedan sammanställt en tabell (tabell 15) utgående från dessa dimensioner samt den litteratur som jag redovisat för i det här kapitlet. I tabellen har jag dock valt att inkludera fler än ett alternativ per dimension för att inte göra definitionen för snäv eller svårhanterlig för analysen. Definitionen är avsedd att vara generell, av vilken orsak den baserar sig på texter som diskuterar radikal högerpopulism på ett allmänt plan, oftast för att definiera begreppet. Av denna orsak har jag varit tvungen att kompromissa i de fall där någon av författarna inte tangerat en viss dimension på en tillräcklig nivå, till exempel samhällets ekonomiska organisation som Mudde 2004 inte diskuterar. Samtidigt, så som redan framkommit, i de fall där författarna "varit ense" om vad som är definierande för radikal högerpopulism har jag valt att lämna bort sådana egenskaper som endast framkommit en gång. Exempel på detta är "kullkastandet av den demokratiska ordningen" som framkommer endast i Carters typologi.

Definitionens avgränsning är viktig. Den bör vara heltäckande och allmängiltig, tillräckligt bred men inte för snäv. Därför har jag tytt mig till sådan litteratur som berör just radikal högerpopulism, och i min granskning av den har jag avvisat sådant som entydigt faller utanför det studerade området. Samtidigt har jag tillåtit fler än en definierande egenskap för varje dimension. Politiska partier och ideologier är mångfacetterade koncept som existerar i en komplicerad och föränderlig verklighet och för att definitionen skall ha en chans att beskriva verkligheten, det sannfinländska partiets idéer, så måste definitionen tillåta små variationer. Ett exempel på detta är den radikala högerpopulismens grundvärderingar, som jag konstaterat vara kritik mot den liberala demokratin och pluralism, samt förespråkande av monism och etnopluralism. Om att förespråka något automatiskt betydde att man är emot allt annat så skulle det vara enkelt att definiera vad någon

står för eller är emot. Men då värderingar, så som Larsson konstaterar (2006, 20–22), är ett sätt att rangordna vilka värden som skall prioriteras så framgår det väldigt snabbt att världen inte kan delas in i endast två kategorier; bra och dåliga saker. Jag anser det därför välmotiverat att min definition av radikal högerpopulism inkluderar fler än en egenskap per dimension.

Av ovannämnda orsak har jag valt att sammanställa min definition av RHP-ideologi utgående från Larssons dimensioner så att jag för varje dimension valt fler än en definierande egenskap (se tabell 15). Det måste dock konstateras att en del egenskaper både inom dimensionerna och mellan dem går in i varandra i större eller mindre grad. Det är naturligt med tanke på att Larssons dimensioner som sådana är överlappande. Jag ser inte att detta skulle äventyra forskningen eller dess resultat.

Med hela kapitel 2 som bakgrund ställer jag här upp de egenskaper som jag anser definiera radikal högerpopulistisk ideologi ur ett europeiskt perspektiv. Det här besvarar också en av forskningens underfrågor: *Vad karaktäriserar europeisk radikal högerpopulistisk ideologi och tillhörande värderingar?*

Tabell 15: Avhandlingens sammanställda definition av radikal högerpopulism

Dimension	Definition / definierande egenskap
Grundvärderingar	<ul style="list-style-type: none"> • Kritik av den liberala demokratin, den politiska eliten, egalitarism eller pluralism • Förespråkande av monism, etnopluralism eller etnonationalism
Människosyn	<ul style="list-style-type: none"> • Det rena folket mot den korrumpade eliten • Det (etniskt) homogena folket mot invandrare och etniska minoriteter
Metod för samhällsförändring	<ul style="list-style-type: none"> • ”Folkets talan” genom direkt demokrati framom konsensuspolitik • Ifrågasättande av liberal demokrati och dess etablissemang och politiska elit
Viktigaste enheten i samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Det vanliga folket och dess allmänvilja • Nationalstaten
Politisk styrelseform	<ul style="list-style-type: none"> • Direkt demokrati och reformerad ”folknära” representativ demokrati • Folkstyrelse av folket, för folket • Icke antidemokratisk
Samhällets ekonomiska organisation	<ul style="list-style-type: none"> • Låg prioritet <ul style="list-style-type: none"> ○ Moderat kapitalism/marknadsekonomi ○ Anti-globalism ○ Nyliberalism • Välfärdschauvinism
Det goda samhället	<ul style="list-style-type: none"> • ”Kärnlandet” med sitt homogena folk och sina traditioner • Nationalstaten baserad på etnicitet

3 Metod, material och operationalisering

I det här kapitlet presenteras avhandlingens forskningsmetod, material och operationalisering av definitionen som ställdes upp i föregående kapitel. Dessa tre komponenter används sedan för analysen i kapitel 4.

3.1 Metod

Analysmetoden jag använder för den här avhandlingen kommer att vara *riktad innehållsanalys* (på engelska: directed content analysis). Riktad innehållsanalys, även känd som deduktiv metod, är en form av kvalitativ innehållsanalys. Till den kvalitativa innehållsanalysens egenskaper hör att den reducerar data, är systematisk och flexibel (Schreier 2014, 170). Hsiu-Fang Hsieh och Sarah E. Shannon definierar i artikeln *Three Approaches to Qualitative Content Analysis* att ”[k]valitativ

innehållsanalys är en forskningsmetod för subjektiv tolkning av innehållet i textdata genom en systematisk klassificeringsprocess av kodning och identifieringen av teman eller mönster” (Hsieh och Shannon 2005, 1278). Om riktad innehållsanalys skriver de att målet är att bekräfta eller utvidga ett teoretiskt ramverk eller en teori, och att existerande teori eller forskning kan hjälpa att styra forskningen mot önskade variabler (s. 1281). Den teori eller det ramverk som används för analysen utgör grunden för kodkategorierna som används för själva analysen (*ibid.*).

Hsieh och Shannon påpekar dock att riktad innehållsanalys kan medföra partiskhet (på engelska: bias). Forskare kan vara benägna att hitta bevis som stöder snarare än förkastar en teori. Dessutom kan forskning som till för hög grad stöder sig på teori förbise kontextuella aspekter av ett fenomen som kunde vara relevant för forskningen. (s. 1283) Fokus för min forskning på en generell nivå framom en detaljnivå gör att det finns en viss tolerans för misstolkningar, vilket betyder att partiskhet blir ett problem endast i det fallet att analysen ger väldigt vaga svar på forskningsfrågorna. Hsiehs och Shannons förslag för att motverka partiskhet är att anlita en utomstående granskare (*ibid.*), men det är tyvärr inte möjligt på grund av den här forskningens anspråkslösa natur som pro gradu-avhandling. Atlas.ti-programmet som jag använder för analysen gör det dock möjligt att granska och värdera den. Dessutom eftersträvar jag transparens i rapporteringen av resultaten så att läsaren kan bedöma hur analysen framskrider.

Riktad innehållsanalys passar den här avhandlingen väl eftersom jag analyserar de valda texterna utgående från ett ramverk, det vill säga den definition av radikal högerpopulism jag ställt upp i kapitel 2. De sju dimensionerna med sina tillhörande definierande egenskaper gör grunden för de koder som jag använder i analysen.

Från ett praktiskt perspektiv utgår jag från de åtta steg som Margrit Schreier ställer upp för kvalitativ innehållsanalys (2014, 174):

1. Val av forskningsfråga
2. Val av material
3. Konstruerandet av kodramen
4. Indelning av materialet i kodenheter
5. Prövning av kodramen
6. Evaluering och justering av kodramen
7. Huvudanalys
8. Tolkning och presentation av resultaten

Steg 1 och 2 har redan besvarats tidigare, steg 3 utgår från den uppställda definitionen av RHP-ideologi och sker senare i det här kapitlet. Därefter sker det praktiska arbetet, steg 4–7. I kapitel 4 presenteras analysen samt dess resultat.

3.2 Material

Det analyserade materialet är Sannfinländarnas princip-, val- och politiska program. Program har den fördelen att de i allmänhet är officiellt godkända av partimedlemmarna och därmed kan ”anses representera och uttrycka partiets kollektiva policy (Borg 1966 i Mudde 2002, 20). Då mitt forskningsobjekt är Sannfinländarnas politiska ideologi är det viktigt att materialet representerar hela partiet på ett antal olika plan. Det måste vara något som hela partiet står bakom och som är både formellt och offentligt. Dessutom måste dessa program vara aktuella, de som ”gäller” i dagens läge. Man bör här komma ihåg att partiet Sannfinländarna splittrades på sommaren 2017 (se Svenska Yle 2017a) och att splittringen berodde på stora meningsskiljaktigheter inom partiet, något som rimligtvis påverkat partiet och vad det står för. Allt material är från efter splittringen, i praktiken från hösten 2018 eller senare. Materialet representerar alltså det ”nya” partiet Sannfinländarna.

Tabell 16: Översikt över materialet

Program	Referenskod i analysen	Publiceringsdatum	Sidantal
Periaateohjelma (Principprogram)	Sannf 1	19.10.2018	2
Perussuomalainen koulutuspolitiikka (Sannfinländarnas utbildningspolitik)	Sannf 2	24.9.2018	13
Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka (Sannfinländarnas miljö- och energipolitik)	Sannf 3	15.1.2019	12
Perussuomalainen talouspolitiikka (Sannfinländarnas finanspolitik)	Sannf 4	21.1.2019	12
Perussuomalainen sosiaalipolitiikka (Sannfinländarnas socialpolitik)	Sannf 5	21.1.2019	16
Perussuomalainen maahanmuuttopolitiikka (Sannfinländarnas invandringspolitik)	Sannf 6	21.1.2019	12
Perussuomalainen media- ja kulttuuripolitiikka (Sannfinländarnas medie- och kulturpolitik)	Sannf 7	13.1.2020	8
Perussuomalaisten eduskuntavaaliohjelma 2019 (Sannfinländarnas riksdagsvalsprogram 2019)	Sannf 8	2019	8

Eftersom materialet är samtliga aktuella program som Sannf har så måste de anses tillsammans heltäckande representera Sannf:s officiella politiska principer och riktlinjer. Naturligtvis har det inte det djup som man kunde uppnå om man inkluderade till exempel partimedlemmarnas uppfattningar om samma saker men materialets bredd kan anses vara god eftersom det berör alla stora samhällsdimensioner. Samtidigt utgår jag från att materialet inte är för brett. Till exempel kunde man anta att det finanspolitiska programmet skulle vara tillräckligt för att studera dimensionen om samhällets ekonomiska organisation men eftersom jag söker en helhetsbild så är det relevant att söka svar på även ekonomiska frågor i det övriga materialet. Således anser jag att materialet är tillräckligt heltäckande för att besvara de frågor denna avhandling ställer.

Man kan kritisera valet av politiska program som material eftersom de är riktade mot något externt, det vill säga väljarna, och därmed inte är uttryck för vad partiet verkligen står för eller eftersträvar (Mudde 2002, 20). Matthijs Rooduijn, Sarah L de Lange och Wouter van der Brug hävdar i sin tur att valprogram är auktoritativa dokument som ger en god helhetsbild av ett parti och i de flesta fall är politiker bundna att följa programmens löften (Rooduijn, de Lange och van der Brug 2014, 566). Valprogram ger alltså en bra översikt av vad ett parti står för. Att jag utöver valprogram inkluderar politiska- och principprogram ger avsevärt mera substans åt analysen, vilket bidrar till en bättre uppfattning om Sannf:s ideologi och värderingar som helhet.

Varje dokument i materialet har en referenskod för att kunna identifieras i analyskapitlet. Referenskoderna framkommer i tabell 16.

3.3 Operationalisering

För att kunna analysera Sannfinländarnas politiska program och se vad deras ideologi står för måste teorin operationaliseras. Analysramen (tabell 17) jag använder bygger på den definition av radikal högerpopulistisk ideologi jag ställde upp i kapitel 2. Eftersom definitionen har 2–3 egenskaper per dimension så är den kompakt men samtidigt har den viss tolerans för variation. Det här gör att de definierande egenskaperna kan mer eller mindre direkt skrivas om till koder för analysen. Dimensionen ”samhällets ekonomiska organisation” utgör dock ett undantag eftersom den enligt min definition är främst ”av sekundär natur” för RHP. Det är utmanande att mäta något som inte finns, trots att avsaknaden av något också är en form av information. Mitt antagande är dock att ekonomiska frågor inte är totalt frånvarande i materialet utan att det är ”klar ekonomisk ideologi” som saknas, det vill säga att Sannf inte har en enhetlig ekonomisk linje i sina program. Det här bygger på Canovans (1999, 4) tanke att populisterna tenderar att anpassa sin ekonomiska politik enligt den kontext där de verkar. Vidare stöds det här av Muddes uppfattning att populism är en tunn ideologi som ger utrymme åt olika ekonomiska och andra ”tilläggsideologier” (Mudde 2004, 544), det vill säga att den ekonomiska delen av ideologin inte är huggen i sten. Rydgrens och Carters uppfattningar om RHP-partiers ekonomiska värderingar, välfärdchauvinism baserad på etnicitet eller

antibyråkratisk nyliberalism, kunde vara Sannf:s tilläggsideologi i ekonomiska frågor.

Med andra ord om en specifik ekonomisk ideologi inte kan hittas i analysen tolkar jag det som att Sannf:s ekonomiska värderingar är av sekundär natur, enligt den uppställda definitionen. Eftersom den här frågan inte är en ja-nej-fråga, väljer jag att utgående från definitionen söka vilken typ av ekonomiska lösningar Sannf efterlyser eller talar emot. Velfärdschauvinismen, som Rydgren lyfter fram, kan å sin sida analyseras som de övriga dimensionerna, det vill säga granska huruvida argument för velfärdschauvinism förekommer och i vilka kontexter. Därmed ställer jag upp totalt fem koder för den ekonomiska frågan, se tabellen nedan (tabell 17).

Egenskapen ”antidemokratisk” analyseras så att ju fler omnämmanden som kan tolkas vara antidemokratiska, desto större orsak finns det att enligt Rydgrens definition (Rydgren 2018, 24) klassa partiet som extremhöger snarare än radikalhöger.

Analysramen avviker således från definitionen beträffande den ekonomiska dimensionen samt politisk styrelseform, i övrigt är den samma som den uppställda definitionen i kapitel 2.5.1.

Jag kodar materialet på styckenivå, alltså är en analysenhet ett stycke text i materialet. Rubriker, sammanfattningar, bildtexter och liknande lämnas utanför eftersom jag utgår från att de upprepar sådant som förekommer i brödtexten. På detta sätt undviker jag att koda en sak två gånger. Att brödtexten inom sig upprepar saker ser jag däremot som en fördel eftersom sådant som nämns ofta kan anses vara viktigare. Samtidigt gäller det att minnas att kvalitativ innehållsanalys är en inexact metod som förutsätter att forskaren granskar texten i sin kontext, att man ”läser mellan raderna” för att hitta implicita budskap. Min förhoppning är förstås att behöva tolka så lite som möjligt. Ifall av otydliga eller svårtolkade fall förklarar jag hur jag resonerat för att komma fram till min tolkning. Text som inte berör någon av de definierande egenskaperna kodas inte och en analysenhet kan få flera koder.

För koderna tillåter jag viss tolerans när det gäller tolkandet. Till exempel i koden ”nationalstaten” inkluderar jag ”Finland”, ”staten” och liknande om begreppen hänvisar till nationalstaten utgående från kontexten, och ”offentlig styrning” avser i

första hand staten men kan också inkludera andra icke-privata aktörer så som kommunerna eller EU.

Analysen görs med Atlas.ti -programmet, version 8, som är avsett för kvalitativ dataanalys. Programmet hjälper att systematisera analysen och att förbättra översikten av materialet både för forskaren och för forskningen (Jolanki & Karhunen 2010, 395–410).

Tabell 17: Analysram

Dimension	Kod
Grundvärderingar	<ul style="list-style-type: none"> • Kritik av den liberala demokratin, den politiska eliten, egalitarism eller pluralism • Förespråkande av monism, etnopluralism eller etnonationalism
Människosyn	<ul style="list-style-type: none"> • Det förnuftiga folket mot den korrumpade eliten • Det (etniskt) homogena folket mot invandrare och etniska minoriteter
Metod för samhällsförändring	<ul style="list-style-type: none"> • ”Folkets talan” genom direkt demokrati framom konsensuspolitik • Ifrågasättande av liberal demokrati och dess etablissemang och politiska elit
Viktigaste enheten i samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Det vanliga folket och dess allmänvilja • Nationalstaten
Politisk styrelseform	<ul style="list-style-type: none"> • Direkt demokrati och reformerad ”folknära” representativ demokrati • Folkstyrelse av folket, för folket • Antidemokratisk
Samhällets ekonomiska organisation	<ul style="list-style-type: none"> • För offentlig styrning • Emot offentlig styrning och/eller byråkrati • Anti-globalism, för småskalig kapitalism • För marknadsekonomi • Välfärdschauvinism
Det goda samhället	<ul style="list-style-type: none"> • ”Kärnlandet” med sitt homogena folk och sina traditioner • Nationalstaten baserad på etnicitet

4 Analys

Analysen är en helhetsbild av forskningsmaterialet utgående från den uppställda analysramen. I det här kapitlet redogör jag för huvudpunkterna samt belyser med ett antal exempel som understryker dessa punkter.

Eftersom en del frågor behandlas på skilda ställen i materialet, till exempel energifrågor gäller både miljö- och energipolitiken och finanspolitiken, och de definierande egenskaperna är aningen överlappande så kommer en del aspekter att framkomma mer än en gång.

Noteringsfrekvenstabellen nedan (tabell 18) visar noteringarnas spridning mellan de olika koderna. Samtliga koder med undantag för ”icke antidemokratisk” har åtminstone några noteringar. Att ”icke antidemokratisk” inte har någon notering innebär att Sannf inte förespråkar extremistiska idéer, mål eller metoder.

Tabell 18: Frekvenstabell för noteringarna

Dimension	Kod	Noteringar	Noteringar per dimension
Grundvärderingar	* Kritik av den liberala demokratin, den politiska eliten, egalitarism och pluralism	27	71
	* Förespråkande av monism, etnopluralism och etnonationalism	44	
Människosyn	* Det rena folket mot den korrumpade eliten	29	81
	* Det (etniskt) homogena folket mot invandrare och etniska minoriteter	52	
Metod för samhällsförändring	* ”Folkets talan” genom direkt demokrati framom konsensuspolitik	8	33
	* Ifrågasättande av liberal demokrati och dess etablissemang och politiska elit	25	
Viktigaste enheten i samhället	* Det vanliga folket och dess allmänvilja	46	80
	* Nationalstaten	34	
Politisk styrelseform	* Direkt demokrati och reformerad ”folknära” representativ demokrati	10	16
	* Folkstyrelse av folket, för folket	6	
	* Antidemokratisk	0	
Samhällets ekonomiska organisation	* Statlig inblandning	25	169
	* mot statlig inblandning & byråkrati	40	
	* Anti-globalism, småskalig kapitalism	25	
	* Nyliberal marknadsekonomi	35	
	* Valfärdschauvinism	44	
Det goda samhället	* ”Kärnlandet” med sitt homogena folk och sina traditioner	31	50
	* Nationalstaten baserad på etnicitet	19	

Eftersom det analyserade materialet är helt finskspråkigt då svenskspråkigt material inte fanns till buds står jag själv för översättningen och tolkningen. I de fall där det har varit svårt att översätta ett ord eller begrepp har jag inkluderat den finska versionen. Då ”suomalainen” kan översättas som ”finsk” eller ”finländsk” så har jag valt att använda ”finländsk” i de fall då det inte varit entydigt vilket som är det rätta alternativet. Att finsk och finländsk inte betyder exakt samma sak är klart (Institutet för språk och folkminnen 2019) men den här avhandlingens syfte inte att i detalj analysera vad Sannf avser med ”suomalainen”. Det vore dock en relevant fråga att söka svar på då man analyserar Sannf.

4.1 Grundvärderingar

Sannfinländarnas uppfattning om den liberala demokratin, dess aktörer och/eller pluralism framkommer tydligt genom deras kritik av dels de existerande maktstrukturerna, dels den traditionella vänstern och den traditionella högern, dels sådant som de anser vara ”rödgrönt ideologiskt världsförbättrande”.

Den existerande liberala demokratin strukturer kritiserar för att de anses fungera till den politiska och ekonomiska elitens fördel, av vilken orsak partiet efterlyser att makt- och styrelsestrukturerna måste ses över. De dåligt fungerande systemen anses gagna den elit som har tillgång till den offentliga maktens korridorer.

Ineffektiva och orättvisa strukturer ökar skattebördan och begränsar människor samt hela samhället. Därför är det viktigt att se över maktutövnings- och styrelsesystemet samt lufta hela den politiska kulturen [Sannf 4]

Sannf ser inte endast att de existerande politiska institutionerna gynnar de etablerade partierna utan kritiserar även själva partierna. Sannf ser att den traditionella högern och vänstern fokuserar på sekundära saker och slösar offentliga medel på ovidkommande saker som ”europaisk integration och framför allt invandring” (Sannf 4). Dessutom menar Sannf att varken högern eller vänstern har lösningar för att lösa de problem som Sannf menar att det finska välfärdssamhället tampas med.

Vi måste [...] bättre kunna prioritera för vilka ändamål vi använder offentliga medel. Även i detta hänseende avviker Sannfinländarna starkt från både den traditionella vänstern och högern. Den sak som särskiljer dem är inte huruvida det skall slösas eller ej. Båda parterna är väldigt villiga att slösa offentliga pengar på sekundära ändamål, till exempel europeisk integration och framförallt invandring. [Sannf 4]

Sannf ställer sig också kritiskt till att ideologier och idealism blandas in i politik och beslutsfattande. Till exempel menar de att energipolitiken inte skall styras av grön idealism, att konst och kultur skall erbjuda även annat än en ”genompolitiserad vänstergrön världsbild” och att pengar som används till att ”stödja mångkulturalism, att motarbeta rasism, feministisk konst och annat ideologiskt innehåll [...]”.

Dessutom kräver de att man i Finland avstår från tanken att den offentliga makten aktivt stöder idén om att olika folkgrupper kan leva harmoniskt tillsammans. Det här hävdas stå i konflikt med den finska kulturens normer och värderingar.

Sannf:s förespråkande av monism kommer tydligt fram i deras självskrivna värderingar:

[Sannfinländarnas värderingar baserar sig på] fosterländskhet, nationella intressen, kristlig samhörighet (på finska: kristillissosiaalisuus) och andlig utveckling [Sannf 3]

I sitt principprogram [Sannf 1] skriver Sannfinländarna att de är ett fosterländskt och kristligt-socialt parti som främjar det nationella bästa, och att de eftersträvar ”inre solidaritet”, där man prioriterar de nödställda i hemlandet. Dessutom skriver de att Finland är finländarnas hem, där finländarna har rätt till ett gott liv. Då man lägger till att de anser sig vara fosterländska och att det till nationalismen hör att olika folk förtjänar lika möjligheter att bestämma över sina egna angelägenheter så är det svårt att undvika en etnopluralistisk underton, där de som inte räknas som finländare lämnas utanför. Även den kristligt-sociala aspekten har en nationalistisk vinkling då de anser att religionsundervisningen i skolorna endast skall inkludera de evangelisk-lutherska och ortodoxa läroren, samt livsåskådning. Överlag kan man säga att det i de analyserade dokumenten genomgående finns en prioritet för det nationella samt kritik av sådant som inte anses höra dit. Det framkommer tydligt i följande citat:

Öppna gränser och välfärdsstaten kan inte existera samtidigt. För oss Sannfinländare är det klart vilkendera vi föredrar. [Sannf 5]

Invandringen pekas upprepade gånger ut och inte en enda gång lyfts den fram i positiva tecken. Argumenten mot invandrarna varierar mellan ekonomiska och värdebaserade, samtidigt som man pekar ut sådant som man ser som konkreta problem som orsakats av invandringen eller invandrare, till exempel att deras integration är dyr och att de orsakar brottslighet och osäkerhet. De förslag på åtgärder som gäller invandring eller invandrare handlar i första hand om att kraftigt begränsa invandringen. Ett tydligt exempel på Sannf:s uppfattning om invandring framgår ur detta citat:

[...] Finland har anammat en enkelriktad integreringsmetod där det mottagande samhället steg för steg underkastas de från främmande kulturer ankommande invandrarnas värderingar, önskemål och krav. [...] Samtidigt uppmanas finländarna strängt att behaga nykomlingarna. [Sannf 6]

Med andra ord ser Sannfinländarna invandrare som ett hot mot finskheten och den finländska kulturen och att de är det enda partiet som krävt konkreta åtgärder. Men

invandring är inte det enda som ses som ett hot mot den finländska kulturen. Till exempel anses det engelska språkets dominans hota det finska språket. Samtidigt kräver partiet att den obligatoriska skolsvenskan slopas, vilket pekar på att den nationalistiska uppfattningen exkluderar svenskspråkiga i Finland.

Sannfinländarnas grundvärderingar stämmer väl överens med analysramens två underkategorier. Partiets krav på samhällelig förändring framkommer tydligt:

[V]i vill ändra hela vårt system mot det hållet att prioriteringen av finländare är även grundlagsmässigt möjligt. [Sannf 5]

Sannfinländarna anser alltså att grundlagen måste ändras för att den nationalism de efterlyser skall kunna förverkligas. Jag tolkar det här kravet som ett av de mest grundläggande i den sannfinländska ideologin eftersom en dylik reform är en förutsättning för den exkluderande samhällsordningen de efterlyser. Då partiet dessutom explicit kritiserar den politiska eliten, de etablerade partierna och diverse ideologier drar jag slutsatsen att till Sannfinländarnas grundvärderingar hör kritik av den existerande liberala demokratin och pluralismen, samt att de förespråkar monism, etnopluralism och etnonationalism.

4.2 Människosyn

Sannfinländarna skriver att de vill arbeta för alla finländare istället för enskilda yrkesgrupper eller andra snäva intressegrupper. I deras olika program framkommer att de anser att särintressen förekommer inom politiken, affärs- och finansbranscherna och kulturen. Även universiteten sägs vara sekteristiska och idka ideologiskt trams (på finska: huuhaa).

De menar att de politiska kretsarna är små och att det ofta är samma personer som involveras i beslutsfattandet. Samtidigt hävdar de att många politiker har kopplingar till den privata sektorn och därför driver egna särintressen. De skriver att det finländska samhället i alltför många fall präglas av ”bäste broder-nätverk” (på finska hyvä veli-verkosto), kompiskapitalism och politiska utnämningar. Därtill skriver de:

Medborgarnas uppgift är inte att finansiera ett byråkratimaskineri vid namn Finland, utan staten skall garantera att medborgarna kan leva väl och bestämma över sina egna angelägenheter. [Sannf 8]

Uppfattningen om att det råder en tudelning mellan folket och en diffus och kostsam statsapparat framkommer tydligt. Då man kombinerar det med att Sannf anser att staten styrs av en egennyttig politisk elit framkommer uppfattningen om att tudelningen står mellan folket och eliten, så som analysramen föreslår. Att den politiska eliten föreslås vara i maskopi med den ekonomiska eliten kommer också fram, till exempel i det socialpolitiska programmet. Där skriver Sannf att den pågående social- och hälsovårdsreformens ursprungliga mål att först förbättra den offentliga sidan åsidosatts till förmån för valfriheten, något som partiet anser gynna storföretag på folkets och den offentliga vårdens bekostnad. Storföretagen och finansbranschen döms också ut för att vara de som vunnit på finans- och eurokriserna som de anser ha synliggjort de ekonomiska och politiska eliternas inbördes fiffel, åter på skattebetalarnas bekostnad.

Även inom det kulturella området ser Sannf korruption och att kulturens inre kretsar gynnar sig själv, ibland även så att politiker är inkopplade i till exempel hur pengar inom det området fördelas. Dessutom präglas kulturen av mångkulturell propaganda och politiska ideologier, varför det kulturella finansieringssystemet måste rensas från ideologiskt och politiskt inflytande.

Idén om att det i Finland finns grupper som driver sina egna intressen på allmänhetens bekostnad framkommer ett flertal gånger i Sannf:s politiska program, vilket gör det klart att de anser att en sådan indelning existerar och måste motarbetas för att göra Finland till ett mer rättvist samhälle.

Att i de analyserade dokumenten hitta åsikter som berör invandring och etniska minoriteter är inte svårt, inte minst på grund av att Sannf har ett skilt program som behandlar invandring. Att hitta förslag på lösningar utöver att begränsa eller försvåra invandring är dock utmanande. Det är inte överraskande då invandringen i mer eller mindre alla sammanhang framförs som något skadligt eller som en börda för det finländska samhället.

Enligt Sannfinländarna är det rättvist att finländsk socialpolitik är avsedd för finländare. Världsförbättrande eller hjälpt till invandrares ställning kan inte gå före detta. Vi har inte råd till det, men inte heller moraliskt ansvar för det. [Sannf 5]

Citatet ovan är ett nekande av den egalitaristiska principen eftersom finländare, baserat på moral, prioriteras framom andra. Samma prioritering framförs även med ekonomiska argument, där man säger att invandringen av olika orsaker kostar för mycket. Därutöver hävdas invandringen försvaga den inre samhörigheten i Finland, ett etnonationalistiskt påstående, och att stora kulturskillnader gör att många invandrare integreras dåligt, ett påstående med etnopluralistiska konnotationer.

Brist på integration sägs undergräva den finländska kulturen och inte minst det finska språket. Samtidigt som man kräver tillräckliga kunskaper i finska för alla inom social- och hälsovården, ett krav som riktas främst mot invandrare, så önskar man stärka det finska språket och dess ställning till exempel som forskningsspråk. Att partiet samtidigt önskar göra svenskundervisningen frivillig i skolorna samt minska Svenska Yles budgetanslag antyder att de svenskspråkiga i Finland inte uppfattas tillhöra det finländska folket till fullo. Utgående från dessa två krav är det dock svårt att tolka vad Sannfinländarnas egentliga åsikt om de svenskspråkigas plats inom den finländska kulturen är. Utgående från Sannf:s allmänna monistiska syn på finskhet och finländsk kultur, som framkommer i de analyserade dokumenten, kunde man anta att den har en exkluderande inställning till svenskspråkiga och att svenskspråkig kultur inte skall understödjas. Sannf:s uttalanden om svenskspråkighet är dock så obetydliga att jag väljer att inte dra några slutsatser om saken. Frågan är dock inte nödvändig att besvara för att kunna uttala sig om Sannf:s syn på invandrare och etniska minoriteter. Så som redan framkommit så förespråkar man prioritet för finländarna utgående från bland annat kulturella skillnader, och som nämnts tidigare är de färdiga att ändra Finlands grundlag för att möjliggöra dessa reformer.

Sannfinländarnas människosyn baserar sig tydligt på en indelning av människorna enligt en vi-mot-dem-mentalitet. De ställer det finländska folket både mot den ekonomiska och politiska eliten samt invandrare och andra kulturer, vilket är teman som framkommer i definitionen av RHP-ideologi.

4.3 Metod för samhällsförändring

Sannfinländarna beskriver väldigt lite vilka metoder de önskar använda för att uppnå de ändringar de efterlyser. Min tolkning av detta är att de inte anser att Finlands

nuvarande demokratiska system skulle vara i behov av större reformer. De få exempel som förekommer ger dock en viss uppfattning om hur de ser på demokrati och samhällsförändring.

Finland behöver ett parti som driver endast Finlands intressen och som fungerar för finländarnas intresse och som deras intressebevakare. [Sannf 4]

Av detta citat följer två saker. Sannfinländarna ser sig som de enda goda representanterna för hela Finland och att de anser att finländarna behöver representanter för att kämpa för sina intressen. Således förnekar de inte partipolitik eller den representativa demokratin, samtidigt som de ser sig som alla finländares mest lämpliga ombud. Därtill nämnder de inte en enda gång folkomröstningar eller direkt demokrati i sina politiska program, vilket innebär att Sannf avviker från definitionen av RHP-partier på den här punkten.

Sannf säger sig vara ett rättframt parti och anser att medborgarna fritt skall kunna yttra sig om samhällets missförhållanden. Samtidigt anser de att termen hatretorik (på finska: vihapuhe) används för att censurera den politiska debatten och att trots att kompromisser hör till politiken så skall makt inte eftersträvas genom att tiga eller förvränga sanningen. De anser också att polarisering och konfrontation mellan politiska ståndpunkter är nödvändigt och det här låter förstå att de trots allt ifrågasätter konsensuspolitik till någon mån, trots att det inte sker genom att efterlysa direkt demokrati.

Utgående från det här uppfattar jag att Sannf inte är ett typiskt RHP-parti i det här hänseendet, men inte heller att de talar för att fortsätta den traditionella finländska konsensuspolitiken.

Sannfinländarna anser att samhällsförändring genom liberal demokrati kan ifrågasättas eftersom det politiska etablissemangen inte fungerar till Finlands fördel. Det här framkommer genom kritik av de etablerade partierna som Sannf anser vara slösaktiga och prioritera diverse särintressen framom det finländska folket:

Istället för traditionell politiska vänster-höger-skalan är det skäl att betona något som kunde kallas "det sunda förnuftets [ekonomiska.] politik" [Sannf 4]

För Sannf är att förbättra yttrandefriheten en metod för att kritisera det politiska etablissemanget då de menar att lagarna om yttrandefrihet används för att begränsa samhällsdebatten, speciellt den om invandring som ju är väldigt central beståndsdel i Sannf:s politiska program. De kritiserar även att man i Finland under de senaste åren har börjat tala om "yttrandeansvar" (på finska: sananvastuu), något som de anser att har lett till tveksamma domar i rättsfall om hets mot folkgrupp. Som konstaterats ovan ställer sig Sannf kritiskt till invandring och anser att debatten kring just det temat begränsas av rådande lagstiftning, vilket naturligtvis är något de av given orsak vill ändra på.

Som det nämndes i kapitel 4.2 förespråkar Sannf en ändring av grundlagen för att prioritera finländare. Sannf ser alltså att större principiella ändringar i lagstiftningen är en legitim metod för förändringar i samhället. Implikationen av att ändra grundlagen för att prioritera finländare är förkastandet av pluralismen, något som noterats att Sannf förespråkar. Slopandet av pluralismen som grund för det finländska samhället skulle i sin tur innebära att mycket av det som Sannf förespråkar beträffande speciellt invandring och personer med utländsk bakgrund kunde bli möjligt. Att slopa pluralismen är enligt min mening en metod för Sannf i deras strävan att förverkliga sin politik speciellt beträffande just invandring och etniska minoriteter.,

Sannf:s metoder är alltså juridiskt sett legitima men utgående från deras politiska program kan man diskutera huruvida deras nationalistiska vision är kompatibel med den liberala demokrati som existerar i Finland idag.

4.4 Viktigaste enheten i samhället

Sannfinländarna skriver i sitt principprogram att de vill ge utrymme åt vanliga människors röst och roll i politik, kultur och historia. De kombinerar det här med att de ser sig som det enda partiet som representerar alla finländare, inte endast snäva

intressebevakande grupperingar. De skriver också att de uppmuntrar människor att tänka själva och att de litar på finländarnas förmåga att fatta goda beslut, och att vuxna människor inte behöver daltas (på finska ”holhota”). Dessutom skriver de följande:

Vårt samhälle behöver stora förändringar, ett fullständigt återställande av fokus på relevanta saker och mer relevanta människor – på att hjälpa finländska barn, unga, familjer och mindre bemedlade. [Sannf 5]

Den vanliga finländaren ses dessutom som den som orättvist nog får ta de ekonomiska stötarna genom högre skatter och konsumtionspriser då klimatförändringen motarbetas (utsläppsmål), energipolitiken sköts fel (energiskatter, dyr energiproduktion), EU:s misstag åtgärdas (kostnaderna för finanskriserna) och invandringens direkta eller indirekta kostnader. Till exempel det här citatet visar hur de tänker kring finanspolitiska frågor.

Istället för politisk-ekonomiska intresseorganisation skall finanspolitiken vara till Finlands och finländarnas fördel. [Sannf 4]

Partiet säger att det vill prioritera finländare, utan att explicit definiera vem detta skulle omfatta. Det står dock klart att invandrare och sådana med invandrarbakgrund inte anses höra hit fullvärdigt. Någonting som skulle antyda klassisk-rasistiska motiv bakom prioriteringen framkommer dock inte. Kulturella skillnader tas nog fram, inte minst värderingar och kunskaper i det finska språket. Dubbelmedborgarskap anses skadliga för den nationella samhörighetskänslan samt medföljande hot mot den nationella säkerheten.

Vi vill försvara finländarnas egen beslutanderätt, alltså nationella självbestämmanderätt [Sannf 1]

Den självständiga staten är den bästa platsen för demokrati. Om vi finländare inte bestämmer om våra egna angelägenheter, gör någon annan det för oss. [Sannf 1]

Nationalstaten Finland, som ses ur ett lite annat perspektiv i kapitel 4.7, tillsammans med det finländska folket, framkommer som en av de viktigaste entiteterna för Sannfinländarna.

Sannfinländarna menar att (internationella) avtal som väsentligt försvagar Finlands självbestämmanderätt skall undvikas. Till dylika avtal räknar de utsläppsavtal, som de anser är oförmånliga och oskäligen för ett litet land som Finland, samt att frihandelsavtal skall bemötas med försiktighet. För att kunna bibehålla Finlands självbestämmanderätt anser Sannf att Finland skall bygga en "egen" självständig politik som är effektiv, har konsekventa målsättningar, är förnuftig och realistisk, och vars koppling till utrikes- och säkerhetspolitiken erkänns. De påpekar att Finlands konkurrenskraft skall försvaras med alla politikens medel eftersom den är så viktig för speciellt den exportindustrin. Även miljön sägs gynnas av inhemsk produktion, eftersom Sannf uppfattar att den finländska industrins miljöeffekter regleras noggrannare än utanför EU. Även inhemsk infrastruktur, energiproduktion och naturliga monopol nämns som något som måste hållas under inhemsk kontroll, med motiveringarna att det är ekonomiskt sunt, miljövänligare och en säkerhetsfråga.

Sannf motsätter sig att fördjupa det europeiska ekonomiska samarbetet. Istället förespråkar de sparsamhet och betonar varje EU-lands egna ekonomiska skyldigheter. De anser också att Finland skall för säkerhets skull förbereda sig för nya ekonomiska kriser och att kontrollerat träda ut ur euron.

Därutöver nämner Sannf att skolväsendet skall förnyas för att bättre kunna svara på samhällets verkliga behov. De ser även skolans centrala roll i att upprätthålla finländska värden och finländsk kultur samt att finskhetens betydelse betonas. Gemensamma värden och en gemensam kultur ser de som en viktig grund för samhällets säkerhet och välmående, alltså ser de homogenitet som en förutsättning för ett välfungerande samhälle. Detta homogenitetstänkande kommer också fram som krav på att invandrare skall anamma finländska seder och bruk, eftersom Sannf anser att kultur- och värdeskillnader är de främsta orsakerna för konflikter mellan invandrare och finländare. De anser dessutom att det är statens viktigaste uppgift att garantera medborgarnas säkerhet. Till statens viktigaste uppgifter, enligt Sannf, hör således att stärka den finländska kulturen och de finländska värdena i samhället.

Sannfinländarna ger tydlig prioritet åt nationalstatsprincipen samt det finländska folket inom staten Finland. Dessutom ser de att det finländska folket utgår från finländsk kultur och finländska värderingar, något som framkommit i bland annat kapitel 4.2.

4.5 Politisk styrelseform

Sannfinländarna anser att demokratin inte förverkligas om inte människorna kan påverka sina egna angelägenheter, och att demokratins förutsättningar är individens friheter och statens självbestämmanderätt.

Vad beträffar individens rättigheter lyfter Sannf fram speciellt yttrandefriheten. De anser att demokratin hotas om staten börjar döma sakliga politiska åsikter utgående från hur godkännbara de är, och att de starkt försvarar finländarnas okränkbara rätt att yttra sig. De nämner specifikt sociala medier som ett område som makthavarna upplever som hotat på grund av möjligheten för hatretorik. Sannf ser alltså fri kommunikation på lättillgängliga kommunikationsplattformar som essentiellt för demokratin.

Den finländska demokratin kritiseras dock för att gynna särintressen och den politiska eliten varför Sannf efterlyser radikala ändringar i det demokratiska systemet. Därför önskar de sanera maktstrukturerna och hela den politiska kulturen.

Så som gällande dimensionen om metod för samhällsförändring nämner Sannfinländarna inte väldigt mycket om hur de anser att samhället skall styras politikiskt och åter antar jag att det beror på att de inte ser betydande problem på det här området. Som tidigare konstaterats nämns inte direkt demokrati eller folkomröstningar en enda gång i de studerade texterna. Utgående från det analyserade materialet får jag uppfattningen att Sannf inte ser de demokratiska institutionerna och mekanismerna som problem utan att det är de politiska aktörerna, eliten, som är den finländska demokratins största börda.

För Sannfinländarna är väljaren politikens chef (på finska: pomo). [Sannf 1]

För Sannfinländarna skall makten utgå från folket, vilket är i enlighet med de allmänna demokratiska principerna. De ser dessutom att maktens viktigaste skyddsmekanism är att väljarna kan avgöra om beslutsfattarna gör ett gott jobb eller ej. Sannf:s uppfattning om att folket skall ha det sista ordet blir inte oklart. De skriver dessutom att de tycker att partiet, politikern och beslutsfattaren har en plikt att öka medborgarnas samhälleliga förståelse och underlätta människornas deltagande i utvecklandet av vårt land, samtidigt som de ser att den offentliga makten och

lagstiftarna har en skyldighet att försvara medborgarna, och att staten finns till för folket snarare än tvärtom.

Då man kombinerar ovanstående tankar med vad som framkommit tidigare i denna analys, får man uppfattningen att Sannf anser att diverse intressegrupper besitter för mycket makt på medborgarnas eller skattebetalarnas bekostnad och att det här är en fråga de skulle vilja korrigera. De vill ju "sanera maktstrukturerna och hela den politiska kulturen" och representera hela det finländska folket framom intressegrupper. Sannf verkar uppfatta det demokratiska systemet som välfungerande men att det skulle krävas justeringar när det gäller vem som representeras, folket framom särintressen. Det är på sin plats att påpeka att de önskar att demokratin förverkligas inom den självständiga staten så att finländarna själva kan bestämma över sina angelägenheter.

Sannfinländarnas uppfattning om samhällets styrelseform är att makten skall utgå från folket och att den offentliga maktens mest centrala uppgift är att fungera för folkets väl. Det bör dock påpekas här att Sannf använder sig av en rad termer då de beskriver folket: finländare, medborgare, skattebetalare, människa, individ, och att det därför blir aningen oklart vem alla som inkluderas bland dem som har den ultimata makten i Sannf:s demokrati. Då man kombinerar denna uppfattning med Sannf:s syn på invandrare och övriga utan finskt medborgarskap så kan man anta att demokratin är avsedd för infödda finländare medan övriga exkluderas. Det understryks i följande citat.

Kraven på klanderfrihet skall motsvara folkets uppfattning om rättvisa enligt vilken en utlänning som gjort sig skyldig till ett grovt brott aldrig kan få medborgarskap. [Sannf 6]

Sannfinländarna påstår sig tala för hela folket då de framhäver att "folkets uppfattning om rättvisa" ter sig på ett visst sätt och att detta sätt innebär att utlänningar förväntas leva på "folkets" villkor. På så vis skiljs utlänningar från folket och förväntas underkasta sig den infödda befolkningen, något som jag uppfattar vara mot demokratins principer. Det här innebär dock inte att Sannf efterlyser någon form av fascistisk samhällsordning eller skulle vara antidemokratiska.

4.6 Samhällets ekonomiska organisation

Att påstå att Sannfinländarna inte tar upp ekonomiska frågor eller argument i sina politiska program vore väldigt missvisande. Både den privata och den offentliga sektorn kommenteras vid flera tillfällen, och förbättringsförslag av olika slag förekommer mer än i enstaka fall, så som framkom i tabell 18. Principerna, målsättningarna och ändringarförslagen som framkommit i materialet kan delas upp så som jag förklarade i kapitel 3.3.

Vi motsätter oss en uppblåst (på finska: ”pöhöttynyt”) stat som ropas till hjälp varje gång något är på tok. [Sannf 1]

Sannf ser den offentliga sektorn som värdefull men anser att den har vuxit sig för stor och är för dyr i sin nuvarande form. Som argument anförs att privat egendom skall respekteras och beskattningen skall vara rättvis och hållas på en rimlig nivå. Överlag efterlyser de att skattesystemet ses över och att statsskulden måste sluta växa. Dessutom utpekas EU som en ekonomisk börda, speciellt på grund av sitt stödsystem.

De anser också att företagsamhet måste bli mer lönsamt och att arbetsmarknaden måste bli mer flexibel för att förbättra företagens konkurrenskraft. Därtill skriver de att företagande måste bli lättare, till exempel föreslår de att gränsen för moms-frihet måste höjas. Små- och medelstora företags roll inom exportsektorn lyfts fram som underutvecklad och Sannf efterlyser stöd på den här fronten, både från privata och offentliga sektorn.

[V]i efterlyser samvetsgranna medborgares handlande för sitt eget och sina närmastes väl. Vi vill inte ha en daltande välfärdsstat.

Staten skall inte ta hand om annat än specifika frågor – men dessa frågor anser vi att den ska sköta väl. [Sannf 5]

Som det redan framkommit önskar Sannf bevara välfärdsstaten men inte utan reformer. De önskar att utsatta grupper så som fattiga, äldre, barnfamiljer och handikappade får bättre stöd, men också att individen tar sitt eget ansvar och att de sociala trygghetssystemen uppmuntrar folk att inte fastna i dem. Individens ansvar understryks och Sannf menar att det bästa systemet är en sådan politik som skapar arbete och ger människor möjligheter att leva sina egna liv. För att medborgarna

skall bli ekonomiskt mer självständiga föreslår Sannf att vanligt folk uppmuntras att spara och investera och att skolorna skall lära ut ekonomiska färdigheter.

Att arbeta för folkets och företagens ekonomiska fördelar är dock inte det enda som Sannf föreslår. De önskar att staten bibehåller kontrollen över till exempel de grundläggande tjänsterna och energiproduktionen, trots att de inte anser att staten måste äga dessa produktionsenheter. De anser också att Finlands natur är något värdefullt och gemensamt som kräver balans mellan ekonomi och miljöfrågor. Exempel på detta är att Sannf önskar ändra gruvlagen så att samhället, lokalsamhället och markägarna får större nytta av internationella företags verksamhet. Internationella storbolag ses med skeptisk blick då de anses ha en tendens att flytta finländska skattepengar ut ur landet.

Privata sektorns aktörer behöver man naturligtvis inte av ideologiska orsaker vara rädd för men hela det finländska systemet får inte basera sig på dem. [Sannf 5]

Även här kommer Sannf:s önskan fram om att bibehålla statlig kontroll, igen så att den privata sektorn inte utesluts. Om jag skulle ge deras ekonomiska politik ett namn så vore det snarast blandekonomi med prioritet för småskalig kapitalism. Fördelningen i tabell 18 förstärker denna uppfattning. Sannf talar både för och emot statlig inblandning och styrning samt för kapitalism men med vissa förbehåll. Det här citatet belyser tydligt Sannf:s syn på finanspolitiken.

En så glad sak som marknadsekonomi är så är privata aktörers främsta uppgift att generera vinst åt sina ägare. De är inte intresserade av finansiärens, i detta fall av skattebetalarens intressen. Den offentliga makten och lagstiftarens uppgift är att försvara det. Grundläggande service får inte privatiseras av ideologiska skäl och privata företag får inte ges sådant övertag att de kan tjäna på sin dominerande ställning på marknaden [Sannf 5]

Utöver balansgången mellan den privata och den offentliga sektorn vill Sannf stöda sådana finländare som behöver hjälp samt kraftigt minska de kostnader som de anser att invandringen medför. De menar att praktiskt taget alla områden som berör invandringen är kostsamma och att de kostnaderna är bort från de infödda finländarnas välfärd. De försöker inte dölja den här synen, så som man kan läsa här.

Besparingarna måste inledas med sådana mål som berör invandringen och EU:s ekonomiska omfördelningar. Man måste äntligen våga försvara

finländare och sluta sådan ödmjukhetspolitik (på finska: nöyristelypolitiikka) som är skadlig för medborgarna och dyr. [Sannf 4]

Hoten mot den finländska välfärden påstås främst vara externa, vilket implicit betyder att om Finland skulle välja att gå sin egen väg så skulle Finland må ekonomiskt bättre. Man kan alltså även här se en vi-mot-dem-mentalitet där Finland och finländarnas ekonomi ställs ensidigt ovanför resten av världen.

Sannfinländarna betalar gärna rimliga skatter då de används till finländarnas och bastrygghetens väl. [Sannf 1]

Detta citat är ett exempel som visar att Sannf också förespråkar välfärdschauvinism, något som i det här skedet inte är överraskande med tanke på deras genomgående kritik mot invandring och etniska minoriteter. Exempel på denna typs chauvinism kommer fram som kritik mot billig utländsk arbetskraft, invandrares höga arbetslöshetsgrad, papperslösa invandrares sjukvård och en allmän uppfattning om att invandring är en börda för samhället och sker på finländarnas bekostnad.

4.7 Det goda samhället

Sannfinländarnas uppfattning om det goda samhället bygger på säkerhet och trygghet, vilket är just det vad Larsson (2006, 26) menar att alla ideologier har gemensamt. Men Sannf:s syn på det goda samhället har sin egen prägel.

Finland är finländarnas hem. Varje finländare har i sitt hemland rätt till boende, hälsovård, utbildning, tillräcklig utkomst och säkerhet. Till ett värdigt liv för individen hör rätten att påverka frågor som berör en själv. [Sannf 1]

Det framkommer att de anser att det goda samhälle de talar om skall bygga på finskhet och finländsk kultur, samt välfärdsstatens principer. I den staten skall varje finländare garanteras ett gott liv, och individen skall kunna förverkliga sig själv och påverka sitt eget liv. Staten skall verka för att förhållandena som möjliggör dessa frågor existerar, till exempel skall eget arbete och egen flit belönas och det skall vara tillåtet att bli rik.

Sannf menar också att ”den finländska kulturen skall vara närvarande i skolornas vardag och läroplaner” och att ”mångkulturell propaganda och politiska ideologier” inte får påverka skolväsendet, alltså skall den finländska kulturen aktivt läras ut till alla. Skol- och biblioteksnätverken skall bibehållas som landsomfattande till glest

befolkade områdets väl. De olika landskapens särigheter ses som en styrka och något som skall bevaras. Sannf:s landsbygds politik är tätt förknippad med deras miljöprogram, enligt vilket Finlands natur lyfts fram som en resurs för landet och dess välmående.

I en sund, säker och trivsamt livsmiljö frodas välmående finländare som uppskattar och bygger vårt land. [Sannf 3]

Sannf:s miljöprogram målar upp Finlands natur som unik och oersättlig och som en del av finskheten. De efterlyser därför bättre möjligheter till friluftsliv baserade på allemansrätten. Samtidigt säger de att Finland inte är eller får bli ett massamhälle. Nostalgin till en livskraftig och naturnära landsbygdsidyll kan läsas mellan raderna.

Sannf understöder traditionella könsroller där en familj har en mamma och en pappa. De baserar detta argument på biologiska olikheter mellan könen och på att ”all familjepolitik inverkar på barnen – framtidens [...] medborgare och skattebetalare”. Huvudansvaret för barnaförsörjningen ligger hos familjen, speciellt modern, men det sker i samarbete med skolväsendet. Barnfamiljer skall stödas politiskt och ekonomiskt, bland annat för att motarbeta de utmaningar som Finlands låga nativitet medför, men också för att göra det lättare att få familje- och arbetsliv att gå ihop. Därtill nämns att ”föräldraskap behöver ett återställande av värderingar och kanske också disciplin”, något som ger familjen, snarare än till exempel individen eller staten, en viktig roll då det gäller att garantera den rådande samhällsordningen.

Som hot mot denna ordning, och därmed idealsamhället, ser Sannf invandringen som de menar att medför en rad negativa konsekvenser för hela landet. Till dessa konsekvenser räknas kriminalitet, droghandel och hot om terrorism, men också mer abstrakta frågor som hot mot den finländska kulturen och den samhälleliga samhörigheten.

Som det konstateras redan vid ett flertal tillfällen vill Sannfinländarna prioritera finländarnas välmående och rättigheter. Det framkommer gång på gång att de förespråkar en explicit finländsk välfärdsstat (eller en återgång till en sådan) där fokus är på ansvarsfulla finländare och deras välbefinnande. ”Sannfinländsk rättvisa” innebär att finländsk socialpolitik är till för finländarna, att gränserna stängs för invandrare som ju orsakar social oro och belastar den offentliga ekonomin.

Följaktligen efterlyser Sannf ett samhälle som baserar sig på finländsk kultur där finländarna lever i harmoni, med en välfärd som uppnås genom individens insatser med offentliga sektorns stöd vid behov, där ingen lämnas i sticket och där utomståendes krav eller förväntningar kan förbises utan konsekvenser.

4.8 Sammanfattning av resultat

Sannf talar för monism och etnopluralism samt emot pluralism och det politiska etablissemang. Det här framkommer både explicit och implicit då de på olika sätt förespråkar prioritering av finländare och det finländska folket och dess intressen i förhållande till å ena sidan utomstående aktörer så som invandrare och EU, å andra sidan det politiska etablissemang och övriga politiska partier i Finland. Den första aspekten finns i deras självskrivna värderingar där fosterländskhet och det nationella intresset betonas, samt då de förespråkar ”intern solidaritet” som baserar sig på favoriserandet av infödda finländare. Speciellt social- och finanspolitiken präglas av en önskan att prioritera den infödda befolkningen framom invandrare. Sannf tror att med en mycket restriktiv invandringspolitik skulle diverse sociala och ekonomiska utmaningar i Finland lösas. Dessutom menar de att den finländska kulturen måste skyddas från extern påverkan. Det politiska systemet ses som skevt till övriga etablerade partiers fördel på det vanliga folkets och skattebetalarnas bekostnad.

Sannfinländarnas människosyn är tudelande (manikeistisk), å ena sidan finländarna mot invandrarna, å andra sidan det vanliga folket mot den ekonomiska och politiska eliten. Sannf hävdar att det vanliga folket glöms bort då fel frågor prioriteras i samhället. De ser den egna folkgruppen som viktigare än övriga och anser att den skall prioriteras inom det egna landets gränser, samtidigt som avhängigheten av andra länder och övernationella organisationer skall begränsas. De talar ofta för det finländska folkets väl, samtidigt som de kritiserar invandring och invandrare både med kulturella och ekonomiska argument. Dessutom säger de att finländarna är kapabla att ta ansvar för sig själva och att samhället skall göra det möjligt för medborgarna att leva ett gott liv utan onödig statlig inblandning.

Om hur samhället skall ändras skriver Sannf väldigt lite. Dock kritiserar de Finlands politiska etablissemang för att inte handla till Finlands fördel och hävdar att den politiska diskussionen dämpas genom begränsandet av yttrandefriheten. Därtill

menar de att prioriterandet av finländarna måste införas på laglig nivå, genom ändring av grundlagen om så krävs, något som strider mot den pluralistiska principen. En total omvälvning av Finlands politiska system efterlyser de dock inte av vilket man kan dra slutsatsen att de inte är ett extremistiskt parti.

Sannf lyfter fram att Finland och finländarna, nationalstaten och den egna etniska gruppen, skall prioriteras både inom landet och i förhållande till andra länder och att invandringen skall skarpt begränsas. Även familjen lyfts fram som en av samhällets hörnpelare. Detta kommer till uttryck som en kritik av EU och speciellt internationella utsläppsavtal, samt inom socialpolitiska frågor där finländarna prioriteras framom invandrare och barnfamiljer får olika former av stöd. Både Finland och finländarna utgår från finländsk kultur. Sannf skriver också att demokrati mår bäst i nationalstaten där ett folk kan bestämma över sina egna angelägenheter och att demokrati skall bygga på individens frihet och statens suveränitet. Att Sannf förespråkar demokrati blir inte oklart, dessutom antyder de att representativ demokrati är ett fungerande sätt för maktfördelning då de för fram om de valdas ansvar gentemot väljarna. Sannf skriver dock lite om politisk styrelseform i sina politiska program, vilket jag tolkar som att de inte ser stora problem i det rådande politiska systemet. De nämner inte direkt demokrati eller folkomröstningar en enda gång i materialet. Vem som Sannf anser skall eller borde få delta i det samhälleliga politiska beslutsfattandet kan dock diskuteras eftersom Sannf så starkt framhäver de inföddas rättigheter framom invandrarnas, samt kritiserar det existerande politiska etablissemangen.

Finanspolitiken anser Sannf att skall fungera till finländarnas gagn och invandringen och invandrarna är en för stor och oönskad börda på hela samhället. De menar att begränsandet av invandringen skulle leda till betydande inbesparingar som skulle kunna användas till att förbättra de existerande grundläggande tjänsterna för finländarna. Den här politiken är klart välfärdchauvinistisk. Sannf säger sig förespråka marknadsekonomi och deras finanspolitik är tydligt kapitalistisk och företagervänlig snarare än socialistisk eller kollektiv, dock så att deras kapitalism baserar sig på måttlighet. De ser inte problem med statlig eller offentlig styrning eller inblandning men säger att det skall ske med rimlighet samt för att stöda medborgarna och deras strävanden efter bättre liv. Onödig byråkrati och slöseri kritiserar däremot

skarpt. I många fall förespråkar de att finanspolitiken skall gynna Finland eller finländare vilket man kunde tolka som att Sannf efterlyser en nationalistisk finanspolitik.

Sannf:s goda samhälle bygger på trygghet som framkommer genom folkets homogenitet och självbestämmande. Sannf ser alltså att det finländska samhället skall grunda sig på finländsk kultur och att samhället därför skall jobba för att främja detta. Sannf vill att familjen har en central roll i att bygga upp en trygg miljö för barn samt att landsbygden skall stödas så att man kan leva där på lika villkor som de som bor i tätorterna. Det Sannfinländska idealsamhället bygger på välfärdsstatens principer och är etnocentriskt.

Sannfinländarnas värderingar och principer korrelerar väldigt mycket med definitionen av den radikala högerpopulistiska ideologin som jag ställde upp (se tabell 19). Min tolkning är att utgående från att partifamiljer består av partier med liknande ideologier (Jungar & Jupskås 2014, 218) och att Sannf:s ideologi kan anses vara radikalt högerpopulistisk ur ett europeiskt perspektiv så hör partiet till den europeiska radikala högerpopulistiska partifamiljen. Den största skillnaden mellan definitionen jag ställde upp och Sannf:s politiska ideologi är att Sannf inte efterlyser direkt demokrati. Att den här skillnaden skulle göra att Sannf inte kunde anses vara ett RHP-parti anser jag orimligt eftersom Sannf:s principer i övrigt stämmer så väl överens med resten av definitionen.

Tabell 19 Sammanfattning av resultat

Dimension	Definition / definierande egenskap	Sannf:s ståndpunkt
Grundvärderingar	<ul style="list-style-type: none"> • Kritik av den liberala demokratin, den politiska eliten, egalitarism eller pluralism • Förespråkande av monism, etnopluralism eller etnonationalism 	<ul style="list-style-type: none"> • Stämmer • Stämmer
Människosyn	<ul style="list-style-type: none"> • Det rena folket mot den korrumperade eliten • Det (etniskt) homogena folket mot invandrare och etniska minoriteter 	<ul style="list-style-type: none"> • Stämmer • Stämmer
Metod för samhällsförändring	<ul style="list-style-type: none"> • ”Folkets talan” genom direkt demokrati framom konsensuspolitik • Ifrågasättande av liberal demokrati och dess etablissemang och politiska elit 	<ul style="list-style-type: none"> • Stämmer inte • Stämmer
Viktigaste enheten i samhället	<ul style="list-style-type: none"> • Det vanliga folket och dess allmänvilja • Nationalstaten 	<ul style="list-style-type: none"> • Stämmer • Stämmer
Politisk styrelseform	<ul style="list-style-type: none"> • Direkt demokrati och reformerad ”folknära” representativ demokrati • Folkstyrelse av folket, för folket • Icke antidemokratisk 	<ul style="list-style-type: none"> • Stämmer inte • Stämmer • Stämmer
Samhällets ekonomiska organisation	<ul style="list-style-type: none"> • Låg prioritet <ul style="list-style-type: none"> ○ Moderat kapitalism / marknadsekonomi ○ Anti-globalism ○ Nyliberalism • Välfärdschauvinism 	<ul style="list-style-type: none"> • Stämmer • Stämmer • Stämmer • Stämmer inte • Stämmer
Det goda samhället	<ul style="list-style-type: none"> • ”Kärnlandet” med sitt homogena folk och sina traditioner • Nationalstaten baserad på etnicitet 	<ul style="list-style-type: none"> • Stämmer • Stämmer

5 Slutdiskussion

Med analysens resultat som bakgrund kan nu forskningsfrågorna som ställdes upp i kapitel 1.2 besvaras:

Huvudfrågorna löd:

- Kan Sannfinländarna anses vara ett typexempel på ett europeiskt radikalt högerpopulistiskt parti?
- Vilka ideologiska och värdebaserade likheter och skillnader finns det mellan teorierna om den radikala högerpopulistiska partifamiljens och Sannfinländarnas ideologier?

Underfrågorna löd:

- Vad karaktäriserar det Sannfinländska partiets ideologi och värderingar?
- Vad karaktäriserar europeisk radikal högerpopulistisk ideologi och tillhörande värderingar?

Jag definierade europeisk radikal högerpopulism och jämförde Sannfinländarnas värderingar med den definitionen. Resultatet var att ja, man kan anse att Sannfinländarna är ett typexempel på ett europeiskt radikalt högerpopulistiskt parti. Den enda tydliga skillnaden mellan definitionen av RHP och Sannfinländarnas värderingar är att Sannf inte efterlyser direkt demokrati. Det bör dock påpekas att de inte heller talar emot sådan metod av samhällelig påverkan.

Det som karaktäriserar den Sannfinländska ideologin är utgående från analysen att den är radikalt högerpopulistisk. Mer bestämt innebär det att den motsvarar definitionen på radikal högerpopulistisk ideologi så gott som helt utan undantag, inklusive att den är invandrarkritisk och kulturalistisk, ifrågasätter det politiska etablissemangen, förespråkar välfärdchauvinism och efterlyser ett finländskt "heartland". Som sagt är den enda nämnvärda avvikelser att Sannf inte tar upp direkt demokrati i sina officiella politiska program.

Kvantitativa metoders tillförlitlighet kan mätas genom att granska validiteten och reliabiliteten. Men för kvalitativa metoder är den här frågan inte lika enkel, av vilken orsak det är relevant att nämna sådana aspekter som inverkat på forskningen och dess resultat.

För att försäkra mig om att den definition av europeisk radikal högerpopulistisk ideologi är heltäckande och allmän valde jag att utgå från sex olika dokument av europeiska akademiker som ingående diskuterat temat. Jag analyserade och redovisade för samtliga dokument i detalj utgående från Larssons teori om politiska ideologier. På så sätt kunde jag sammanställa min definition som jag sedan använde

som bas för analysen. Definitionens och analysramens generella natur innebär att den kunde användas för att studera motsvarande partier i andra europeiska länder, till exempel Sverigedemokraterna i Sverige. Det analyserade materialet var Sannfinländarnas officiella politiska program, som med fog måste anses representera de mål och värderingar som partiet står för.

Analysen gjordes med Atlas.ti-programmet för att systematiskt koda och granska materialet. Kodandet och analysen gjordes genomgående med analysramen som referens. På så vis garanterades att arbetet gjordes konsekvent i förhållande till den uppställda definitionen.

Mitt forskningsresultat, att Sannfinländarnas ideologi är radikalt högerpopulistisk, kan naturligtvis utmanas eller kritiseras trots att jag gjort mitt yttersta för att resultaten skall vara så tillförlitliga som möjligt. Forskningen kunde breddas om definitionen skulle bygga på ytterligare forskares och akademikers betraktelser kring temat. Att testa analysramen till exempel på Sverigedemokraterna kunde vara intressant i sig men kunde dessutom bekräfta analysramens tillförlitlighet. Vad beträffar resultatet om Sannf:s roll som RHP-parti skulle man kunna ta med Sannf i olika mångnationella undersökningar där länder jämförs sinsemellan. På så vis skulle Sannf inte endast jämföras mot något teoretiskt utan även mot övriga partier i RHP-partifamiljen. Att studera värderingarna hos Sannf:s väljare, medlemmar och ledamöter vore naturligtvis också intressant och skulle på ett märkbart sätt fördjupa förståelsen för Sannf som politisk organisation. Sannf kunde också jämföras med övriga partier i Finland, både etablerade och mindre framgångsrika. Eftersom Sannf:s ställning som RHP-parti ändrats vore det också på sin plats att studera hur partiets ideologi och värderingar ändrats sedan FLP-tiden, från grundandet 1995 eller tiden före partiets splittring 2017. Till exempel är påståendet att partiets invandringskritiskhet vuxit fram först senare (se Kuisma 2013) samt effekterna av Timo Soinis avgång som partiordförande och utträde ur partiet något som vore värt att granskas noggrannare.

Det som jag själv skulle vilja se en grundligare analys av är hur Sannf ser på demokrati. Till vilken grad planerar Sannf att förverkliga det de säger att är en

prioritering av finländarna? Att ett parti önskar på ett radikalt sätt motarbeta den egalitarism som råder kan ses som oroväckande ur den liberala demokratis perspektiv. Att Sannf inte förespråkar direkt demokrati eller folkomröstningar är knappast oroväckande men dock förvånansvärt. Dock måste man komma ihåg att de inte heller talar emot denna form av demokrati.

Utöver att studera Sannf som organisation vore det intressant att reda ut vilka faktorer som har påverkat och påverkar deras framgångar och speciellt hur de egenskaper som lyfts fram i den här avhandlingen påverkar partiets understöd. Är invandring och etablissemangskritik vinnande koncept i den finländska politiken, speciellt under pågående pandemi? Sannf är för tillfället landets näststörsta parti och understödet har inte påverkats märkbart av den rådande situationen som ju medfört nya och stora utmaningar överallt i världen. Att driva oppositionspolitik kan vara utmanande då man inte kan utgå från ”normala” politiska teman i sin kritik av regeringen. Samtidigt är det förstås viktigt att oppositionen ständigt granskar regeringens förfaranden och fungerar som regeringens motpol trots det svåra läget.

Frågan är hur Sannf lyckas framhäva sig under rådande omständigheter så att de når ut till sina väljare. Sannf har enligt opinionsmätningarna tillfälligtvis varit Finlands största parti men deras understöd är ingen självklarhet. Vad händer om Sannf vinner kommande riksdagsval? Skulle Finlands liberala demokrati då utmanas eller hotas? Eftersom Sannf som bäst sannolikt skulle få omkring 25 % av rösterna så skulle samarbete med ett antal övriga partier vara nödvändigt. På vilka villkor skulle de övriga partierna gå med i ett regeringssamarbete? Skulle Sannf kräva att övriga partier fogar sig i dess kulturella monism? Det återstår att se till vilken grad Sannfinländarna kan påverka den finländska demokratin och samhället i övrigt.

Källförteckning

Akkerman, Tjitske; de Lange, Sarah L. och Rooduijn, Matthijs. 2016. Inclusion and Mainstreaming? Radical right-wing populist parties in the new millennium. I Tjitske Akkerman, Sarah L. de Lange och Matthijs Rooduijn (red.). *Radical Right-Wing Populist Parties in Western Europe: Into the Mainstream*. London: Routledge.

Arter, David. 2010. The Breakthrough of Another West European Populist Radical Right Party? The Case of the True Finns. *Government and Opposition*. Vol. 45, nr. 4. Malden: Blackwell Publishing, 484–504.

Brug, Wouter van der och Fennema, Meindert. 2007. Causes of Voting for the Radical Right. *International Journal of Public Opinion Research*. Volume 19, Issue 4, Winter 2007: 474–487.

Canovan, Margaret. 1999. Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy. *Political studies*. Vol. XLVII: 2–16.

Carter, Elisabeth. 2005. *Extreme Right in Western Europe: Success or Failure?* Manchester: Manchester University Press.

Fryklund, Björn och Peterson, Tomas. 1981. *Populism och missnöjespartier i Norden, Studier av småborgerlig klassaktivitet*. Lund: Arkiv avhandlingsserie.

Hsieh, Hsiu-Fang och Sarah E. Shannon. 2005. Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*. Vol. 5, nr. 9: 1277–1288.

Ignazi, Piero. 2003. *Extreme Right Parties in Western Europe*. New York: Oxford University Press.

Jolanki, Outi. och Karhunen, Sanna. 2010. Renki vai isäntä? Analyysiohjelmat laadullisessa tutkimuksessa. I Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (red.). *Haastattelun analyysi*. Tammerfors: Vastapaino, 395–410.

Jungar, Ann-Cathrine och Jupskås, Anders Ravik. 2014. Populist Radical Right Parties in the Nordic Region: A New and Distinct Party Family? *Scandinavian Political Studies*, Vol. 37, nr. 3: 215–238.

Kitschelt, Herbert i samarbete med McGann, Anthony J. 1995. *The Radical Right in Western Europe: A Comparative Analysis*. Ann Arbor: University of Michigan Press.

Kuisma, Mikko. 2013. “Good” and “bad” immigrants: The economic nationalism of the True Finns’ immigration discourse. I Korkut Umut, Gregg Bucken-Knapp, Aidan McGarry, Jonas Hinnfors och Helen Drake (red.) *The Discourses and Politics of Migration in Europe*. New York: Palgrave Macmillan, 93–108.

Larsson, Reidar. 2006. *Politiska ideologier i vår tid*. Lund: Studentlitteratur.

Mudde, Cas. 2002. *The ideology of the extreme right*. Manchester: Manchester University Press

Mudde, Cas. 2004. The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*. Volume 39, Issue 4. Malden, MA: Blackwell Publishing, 541-563

Mudde, Cas. 2007. *Populist Radical Right Parties in Europe*. New York: Cambridge University Press.

Mudde, Cas. 2013. The 2012 Stein Rokkan Lecture Three decades of populist radical right parties in Western Europe: So what? *European Journal of Political Research* 52. Malden, MA: Blackwell Publishing, 1–9.

Mudde, Cas. 2016. Introduction to the populist radical right. I Cas Mudde (red.) *The Populist Radical Right: A Reader*. New York, NY: Routledge, 1–10.

Mudde, Cas. 2017. Populism: An Ideational Approach. I Cristóbal Rovia Kaltwasser, Paul Taggart, Paulina Ochoa Espejo och Pierre Ostiguy (red.) *The Oxford Handbook of Populism*. New York: Oxford University Press, 27–47.

Mudde, Cas & Rovira Kaltwasser, Cristóbal (red.). 2012. *Populism in Europe and the Americas: Threat or Corrective for Democracy?* New York: Cambridge University Press.

Nobbio, Norberto. 1996. *Left and Right: The Significance of a Political Distinction*. Chicago: University of Chicago Press.

Rooduijn Matthijs, de Lange Sarah L., van der Brug Wouter. 2012. *A populist Zeitgeist? Programmatic contagion by populist parties in Western Europe*. Party Politics.

Rydgren, Jens (2004) Vad är radikal högerpopulism? I Jens Rydgren och Anders Widfeldt (red.). *Från Le Pen till Pim Fortuyn – populism och parlamentarisk högerextremism i dagens Europa*. Malmö: Liber, 18–27.

Rydgren, Jens. 2005. *Från skattemissnöje till etnisk nationalism: Högerpopulism och parlamentarisk högerextremism i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.

Rydgren, Jens. 2007. The Sociology of the Radical Right. *Annual Review of Sociology*. Vol. 33: 241–262.

Rydgren, Jens. 2018. The Radical Right: An Introduction. I Jens Rydgren (red.) *The Oxford Handbook of the Radical Right*. New York: Oxford University Press.

Schreier, Margrit. 2014. Qualitative Content Analysis. I Uwe Flick (red.) *SAGE Handbook of Qualitative Data Analysis*. London: SAGE Publications, 170–183.

Widfeldt Anders. 2004. Introduktion: Den radikala högerpopulismen - en etablerad politisk kraft. I Jens Rydgren Jens och Anders Widfeldt (red.) *Från Le Pen till Pim Fortuyn – populism och parlamentarisk högerextremism i dagens Europa*. Malmö: Liber, 9–17.

Sekundärkällor hänvisade till i kapitel 2.4

Ball, Terence. 1999. From 'core' to 'sore' concepts: ideological innovation and conceptual change" *Journal of Political Ideologies*. 4(3): 391–396.

Beetham, David. 1992. Liberal Democracy and the Limits of Democratization. I D. Held (red.) *Prospects for Democracy, Political Studies*, Special Issue, vol. 40, issue 1.

Betz, Hans-Georg. 2005. Against the System: Radical Right-Wing Populism's Challenge to Liberal Democracy. I Jens Rydgren (red.) *Movements of Exclusion: Radical Right-wing Populism in the Western World*. Hauppauge, NY: Nova Science: 25–40.

Betz, Hans-Georg och Johnson, Carol. 2004. Against the Current - Stemming the Tide: The Nostalgic Ideology of the Contemporary Radical Populist Right. *Journal of Political Ideology*, vol. 9, nr. 3: 311–327.

Bobbio Norberto 1996. *Left and Right: The Significance of a Political Distinction*. Chicago: University of Chicago Press.

Dahl, Robert A. 1956. *A Preface to Democratic Theory*. Chicago: University of Chicago Press.

Dahl, Robert A. 2000. A Democratic Paradox. *Political Science Quarterly*. vol. 115, issue 1, 35–40.

Eatwell, Roger. 2004. Introduction: The New Extreme Right Challenge. I Roger Eatwell och Cas Mudde (red.). *Western Democracies and the New Extreme Right Challenge*. London: Routledge.

Freedon, Michael. 1998. Is Nationalism a Distinct Ideology? *Political Studies*, volume 46, issue 4: 748–765.

Griffin, Roger. 1991. *The Nature of Fascism*. London: Routledge.

Griffin, Roger. 2000. Interregnum or Endgame? Radical Right Thought in the 'Postfascist' Era. *Journal of Political Ideologies* vol. 5, nr. 2: 163–178.

Hainsworth, Paul. 2000. Introduction: The Extreme Right. I Paul Hainsworth (red). *The Politics of the Extreme Right: From the Margins to the Mainstream*. London: Pinter, 1–17.

Lipset, Seymour och Raab, Earl. 1970. *The Politics of Unreason: Right-Wing Extremism in America, 1790–1970*. New York: Harper and Row.

Minkenberg, Michael. 2000. The Renewal of the Radical Right: Between Modernity and Antimodernity. *Government and Opposition* vol. 35, nr. 2: 170–188.

Mudde, Cas, & Rovira Kaltwasser, Cristóbal. 2013. Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America. *Government and Opposition*, 48(2): 147–174.

Oakeshotts, Michael. 1996 *The Politics of Faith and the Politics of Scepticism*. New Haven och London: Yale University Press.

Roberts, Geoffrey K. 1994. Extremism in Germany: Sparrows or Avalanche? *European Journal of Political Research*, 25(4): 470–89.

Rydgren, Jens. 2005. Is Extreme Right-Wing Populism Contagious? Explaining the Emergence of a New Party Family. *European Journal of Political Research* vol. 44: 413–437.

Rydgren, Jens. 2017. Radical Right-Wing Parties in Europe: What's Populism Got to Do with It? *Journal of Language and Politics* vol. 16, nr. 4: 485–496.

Sartori, Giovanni. 1970. Concept Misformation in Comparative Politics. *The American Political Science Review*, vol. 64, no. 4: 1033–1053.

Taggart, Paul. 1996. *The New Populism and the New Politics: New Protest Parties in Sweden in a Comparative Perspective*. London: Macmillan.

Taggart, Paul. 2000. *Populism*. Philadelphia: Open University Press.

Taggart, Paul. 2004. Populism and representative politics in contemporary Europe. *Journal of Political Ideologies*. 9(3): 269–288.

Taguieff, Pierre-André. 1988. *La force du préjugé. Essai sur le racisme et ses doubles*. Paris: La Découverte.

Internetkällor

Cazes, Marie. 2019. Populismen evoluutio Suomessa. *Politiikasta*.
<https://politiikasta.fi/populismen-evoluutio-suomessa/> (Hämtad 21.8.2020).

Institutet för språk och folkminnen. 2019. *Finne eller finländare?*
<https://www.isof.se/sprak/sprakradgivning/aktuellt-sprakrad/granskade-rad/2019-06-13-finne-eller-finlandare> (hämtad 24.10.2018).

Jungar, Ann-Cathrine. 2011. Finnish version of populism. *Baltic Worlds*.
<http://balticworlds.com/finnish-version-of-populism/> (Hämtad 23.10.2019).

Sannfinländarna. 1995. *Oikeutta kansalle – Perussuomalaisen puolueen yleisohjelma*. <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/PS/400> (hämtad 24.8.2020).

Svenska Yle. 2017a. *Sannfinländarna splittras - 22 bildar ny riksdagsgrupp, Timo Soini hoppade också av*
<https://svenska.yle.fi/artikel/2017/06/13/sannfinlandarna-splittras-22-bildar-ny-riksdagsgrupp-timo-soini-hoppade-ocksa-av> (Hämtad 17.10.2020).

Svenska Yle. 2017b. *Partimätning: Rekordstöd för De Gröna, SDP tappar*
<https://svenska.yle.fi/artikel/2017/06/08/partimatning-rekordstod-for-de-grona-sdp-tappar> (Hämtat 17.10.2020).

SVT. 2014. *Valresultat*. https://valresultat.svt.se/riksdag_2014/10000.html (Hämtad 9.12.2019).

SVT. 2018. *Valresultat*. <https://valresultat.svt.se/2018/10000.html> (Hämtad 9.12.2019).

Vaalit.fi. *Europaparlamentsvalet 2009 – Hela landet.*

https://tulospalvelu.vaalit.fi/EP2009/r/tulos/tulos_kokomaa.html (hämtad 24.8.2020).

Vaalit.fi. *Riksdagsvalet 2011 – Hela landet.*

http://tulospalvelu.vaalit.fi/E2011/r/tulos/tulos_kokomaa.html (hämtad 24.10.2018).

Vaalit.fi. *Riksdagsvalet 2015 – Hela landet.*

<https://tulospalvelu.vaalit.fi/E-2015/se/index.html> (hämtad 30.10.2019).

Vaalit.fi *Riksdagsvalet 2019 – Hela landet.*

https://tulospalvelu.vaalit.fi/EKV-2019/se/tulos_kokomaa.html (hämtad 24.8.2020).